

Xalq qəzeti

Xalqın qəzeti!

№ 184 (30588) 28 avqust 2024-cü il, çərşənbə

Gündəlik ictimai-siyasi qəzet

1919-cü ildən çıxır Təsisçi: Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsi və qəzetin redaksiya heyəti

Beynəlxalq dəhlizlər Azərbaycanı dünyaya daha sıx qovuşdurur

7 ayda yükdaşımaya 133,5 milyon tona yüksəlib

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, cari ilin yanvar-iyul aylarında respublikamızın nəqliyyat sektorunda fəaliyyət göstərən təsərrüfat subyektləri 133,5 milyon ton (illik ifadədə 4,1 faiz çox) yük daşıyıb. Bunun 3,7 faizi dəniz, 8,1 faizi dəmir yolu, 0,2 faizi hava, 58,1 faizi isə avtomobil nəqliyyatının payına düşüb.

Qeyri-dövlət sektoruna məxsus nəqliyyat vasitələri ilə daşınmış yüklərin həcmi 5,9 faiz artıb, yüklərin ümumi həcmində isə bu sektorun xüsusi çəkisi 78,2 faiz təşkil edib. Dəmir yolu nəqliyyatı ilə 10,8 milyon ton (+1,7 faiz),

avtomobil nəqliyyatı ilə 77,6 milyon ton (+8,1 faiz) və hava nəqliyyatı ilə 233,4 min ton (+17,3 faiz) yük daşınıb.

(ardı 8-ci səhifədə)

Təqsiri özünüzdə axtarın, cənablar!

Azərbaycanın "səs"ini kəsən AŞPA "demokratiya standartları"ndan dəm vurur

Nədən narazıdırlar, nəyə etiraz edirlər? Məgər Avropa parlamentarilərinin Azərbaycanın siyasi və hüquqi cəhətdən tam obyektiv qərarını qınamağa haqları çatır? Azərbaycan qoşulduğu konvensiyaların qaydalarına riayət edən, beynəlxalq təşkilatlar qarşısında üzərinə götürdüyü öhdəliklərə sadıq qalan ölkədir. Amma məsələnin görünməyən tərəfi, mahiyyəti ondan ibarətdir ki, Bakı daim həmin qayda və öhdəliklərin özünə qarşı yalnız birtərəfli yanaşma və ikili standartlarını görüb. Və on illərlə bu ədalətsizliyə, ikiüzlü tətbiqinə etirazını bildirib.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Avropa-nın ən yüksək tribunalından beynəlxalq hüquqdan sui-istifadə hallarına göz yummayacağını, ölkəmizə qarşı qərəzli yanaşmaların tətbiqinə yol verməyəcəyini dəfələrlə, həm də qətiyyətli bəyan edib. İndi AŞPA rəsmilərinin Azərbaycanın ünvanına yazılı və şifahi şəkildə irəli sürdükləri bəyanat və iddiaları hüquqdan və diplomatik məntiqdən çox uzaqdır. Burada söhbət Avropanın 26 ölkəsini AŞPA-da təmsil edən 76 siyasətçidən gedir. Həmin parlamentarilər 2024-cü il yanvarın

24-də qəbul etdikləri anti-Azərbaycan qətnaməsi ilə bizi "qoca qitə"nin ali qanunverici tribunasında səsdən məhrum ediblər. Demokratiyanı, insan haqlarını əllərində bayraq edən stanolara, şvabelərin bu addımları ilə kimin "dəyirmanına su tökdükləri" rəsmi Bakıya yaxşı məlumdur. "AŞPA-da nümayəndə heyətimizin mandatı bərpə olunmayanədək sözlügedən şəxslər (76 deputat) Azərbaycana gəldikləri təqdirdə onlara ölkə

ərazisinə daxil olmağa icazə verilməyəcək". Bu açıqlamanı Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi verib.

(ardı 4-cü səhifədə)

Rasmussen, yoxsa Papa II Urban?

NATO-nun keçmiş baş katibinin "Ermənistanı qorumaq" taktikası

Dəməyəcəyik ki, NATO-nun keçmiş baş katibi Anders Fəq Rasmussen vəzifədən gedəndən sonra ağılı itirib, ağzına gələni danışır. Çünki psixoloji nüans var. O, elə vəzifədə olanda da eyni düşüncədə, təfəkkürdə, ən əsas eyni ağılda idi. Sadəcə, fikirlərini indiki qədər sərbəst açıqlaya bilmirdi. Çox güman, tutduğu postun diplomatik tonuna uyğun davranmağa üstünlük verirdi. Hazırda sərbəstdir və istədiyi qədər sərəmsəmləyə bilər.

ikiüzlü. Əlbəttə, bu xüsusiyyətlərin sırasına ermənipərəstliyi də daxil etmək mümkündür. Nəzərə alaq ki, Qərbdə ermənipərəstlik patoloji xəstəlikdir, xarakterdir, oturmuş ovaqtdır. Görünür, erməni lobbisi və diaspor təşkilatları zamanında bu xəstəliyin, daha doğrusu, şizofreniyanın toxumlarını səpmək üçün çox çalışıblar. Səpiblər və Rasmussen həmin toxumların yerində cücərən məhsullardan biridir. Əlbəttə ki, zay məhsuldur.

(ardı 4-cü səhifədə)

Əslində, Rasmussen Qərbin bariz obrazıdır. Hazırda bu obraz bütün maskaları çıxarıb, necə varsa, elə qalib – fürsətçil, mənfəətçil, riyakar və

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti xanım Mehriban Əliyevaya

Hörmətli Mehriban Arif qızı.

Sizi doğum gününüzün münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm. Siz haqlı olaraq həmvətənləriniz arasında və xaricdə yüksək nüfuz maliksiniz.

Rusiyada Sizin ölkələrimiz arasında müttəfiqlik münasibətlərinin möhkəmləndirilməsinə, müxtəlif sahələrdə ikitərəfli qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığa şəxsi töhfənizi yüksək qiymətləndirirəm.

Bu yaxınlarda Bakıda keçirdiyimiz görüşü məmnunluqla xatırlayıram. Sizin səmimi-qəlbədən möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik, rifah və dövləti fəaliyyətinizdə uğurlar arzulayıram. İlham Heydər oğluna və bütün ailə üzvlərinizə səmimi salamlarımı çatdırmağınızı xahiş edirəm.

Hörmətlə,

Vladimir PUTİN,
Rusiya Federasiyasının Prezidenti

Xalqın qəzeti olmaq səlahiyyəti və məsuliyyəti

"Kommunist" qəzetinin fəaliyyətində türkçülük təmayülü

Kommunist sistemi çevrəsində mədəni inqilabın təbliğat və təşviqat rəpuru olan "Kommunist" qəzeti ana dilində kütləvi maarifləndirmədən, sosial səhiyyənin inkişafından tutmuş yeni tipli mədəniyyətin əsaslarının qurulmasınadək geniş sferada təşkilatçılıq işi də aparmışdı. Keçən əsrin 20-ci illərində "Kommunist"-in milli ideyalara bağlılığını sübut edən çoxsaylı yazılar, önəmli mövzular redaksiyanın xalqın maraqlarını öndə tutduğunu sərgiləyir.

Bu sırada təhsilin milliləşdirilməsi məsələsinə gündəmə gətirən və onun vacibliyini əsaslandıran yazılar daha diqqətçəkəndir. "Kommunist" qəzetini vərəqlədikcə çox aydın şəkildə görünür ki, qəzet əlifba islahatının həyata keçirilməsində, Şərq xalqları və türkoloji qurultayların keçirilməsində informasiya-təbliğat rəpuru olmuşdur. Qəzetin milli zəminə möhkəm bağlılığı redaksiyaya türkoloji qurultay kimi beynəlxalq bir məclisin əhatəli xronikasını yaratmağa da imkan vermişdi.

(ardı 10-cu səhifədə)

Aİ-nin çılğın çağırışları

NATO-nun sabiq baş katibi, xaricdəki erməni diasporunun pul kəsindən asılı olduğu heç kəmə şübhə doğurmayan Anders Fəq Rasmussen öz ampluasındadır. O, Almaniyanın 148 min tirajı malik "Der Tagesspiegel" gündəlik qəzetində "Aİ gələcək illər üçün qərarətməli qədar Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh yaratmalıdır" sarlıvəhəli məqalə dərc etdirib. Bəri başdan deyək ki, məqalənin girişində "Bakıdan növbəti dəfə qonşu ölkəyə qarşı aqressiv tonlar eşidilir. Avropanın böhranlı bölgədə üzərinə daha fəal rol götürməsi niyə bu qədər vacibdir?" fikirləri qabarıq şəkildə öz əksini tapıb.

Sabiq baş katib yazır ki, Avropa İttifaqı liderləri yay məzuniyyətindən xoş olmayan global proqnozlarla qayıdacaqlar. Yaxın Şərqdə müharibənin eskalasiyası, Çinlə gərgin ticarət əlaqələri və ABŞ-də yorucu prezidentlik yarışının onları qarşısındakı aylarda xarici siyasət gündəminə hakim olacaq. Noyabrda isə beynəlxalq diqqət Avropanın sərhədlərinə yaxın regiona – Cənubi Qafqaza yönəldəcək. Bu, dünya liderləri COP29 üçün Bakıya toplaşanda baş verəcək.

(ardı 6-cı səhifədə)

Moldova Respublikasının Prezidenti Zati-aliləri xanım Maya Sanduya

Hörmətli xanım Prezident,

Moldova Respublikasının milli bayramı – Müstəqillik Günü münasibətilə Sizi və Sizin simanızda bütün xalqımızı öz adından və Azərbaycan xalqı adından səmimiyyətlə təbrik edir, ən xoş arzularını çatdırıram.

Azərbaycan ilə Moldova arasında dostluq və qarşılıqlı hörmət əsasında əsaslanan əlaqələrin hazırkı səviyyəsi məmnunluq doğurur. Sağlam təməllər üzərində qurulmuş dövlətlərarası münasibətlərimiz, bir sıra sahələrdə səmərəli əməkdaşlığımız ölkələrimizin maraqlarına və xalqlarımızın mənafələrinə xidmət edir. Bu gün ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın inkişafı və yeni məzmunla zənginləş-

məsi üçün yaxşı imkanlar vardır. İnanıram ki, mövcud imkanlardan yararlanaraq Azərbaycan-Moldova ənənəvi dostluq və tərəfdaşlıq münasibətlərinin həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli əsasda inkişafı və genişləndirilməsi yolunda birgə səylərimizi bundan sonra da uğurla davam etdirəcəyik.

Belə bir xoş gündə Sizə möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik, işlərinizdə müvəffəqiyyətlər, dost Moldova xalqına daim əmin-amanlıq və rifah arzulayıram.

Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 24 avqust 2024-cü il

Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Vətəndaş Qəbulu Mərkəzində 2024-cü ilin sentyabr ayında vətəndaşların qəbulu cədvəli

Qəbulu aparan şəxs	Qəbul günü
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi – Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının İqtisadi siyasət və sənaye məsələləri şöbəsinin müdiri Əmirov Natiq Ərziman oğlu	2
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi – Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Ərazi-təşkilat məsələləri şöbəsinin müdiri Nəğdəliyev Zeynal Səfor oğlu	3
Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Humanitar siyasət, diaspor, multikulturalizm və dini məsələlər şöbəsinin müdiri Əliyeva Fərah Şirməmməd qızı	4
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi – Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Dövlət nəzarəti məsələləri şöbəsinin müdiri Həsənov Kərəm Əvəz oğlu	5
Azərbaycan Respublikası Birinci vitse-prezidentinin Katibliyinin rəisi Həsənov Altay Tofiq oğlu	6, 13, 20
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi – Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Hüquq-mühafizə orqanları ilə iş şöbəsinin müdiri Ələsgərov Fuad Murtuz oğlu	6, 19
Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Hərbi məsələlər şöbəsinin müdiri Seyidov Fərid Mirmufid oğlu	9
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi – Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının İqtisadi məsələlər və innovativ inkişaf siyasəti şöbəsinin müdiri Mövsümov Şahmar Arif oğlu	10
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi – Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hacıyev Hikmət Fərhad oğlu	11
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin mətbuat katibi Qasımov Azər Məhəmməd oğlu	11
Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Gənclər siyasəti və idman məsələləri şöbəsinin müdiri Məmmədliyev Yusuf Ülfət oğlu	12
Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Dövlət qulluğu və kadr məsələləri şöbəsinin müdiri Məcidov Tələt Tahir oğlu	13
Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Qeyri-hökumət təşkilatları ilə iş və kommunikasiya şöbəsi	16
Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Hüquq-mühafizə orqanları ilə iş şöbəsinin Əfv məsələləri sektoru	17
Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Vətəndaşların müraciətləri ilə iş şöbəsinin müdiri İsmayilov Süleyman Abbas oğlu	20
Şuşa rayonunda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Kərimov Aydın Zöhrab oğlu	20
Laçın rayonunda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Məmmədov Məsim Əhməd oğlu	23
Ağdam, Füzuli və Xocavənd rayonlarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Hüseynov Emin Zamin oğlu	24
Xankəndi şəhərində, Ağdara və Xocalı rayonlarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Yusubov Elçin Mustafa oğlu	25
Kəlbəcər rayonunda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Hacıyev Bəşir Qüdrət oğlu	26
Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Qanunvericilik və hüquq siyasəti şöbəsinin müdiri Kərimov Gündüz Hacı oğlu	27
Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Siyasi partiyalar və qanunvericilik hakimiyyəti ilə əlaqələr şöbəsinin müdiri Vəliyev Ədalət Məqsəd oğlu	27
Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilan rayonlarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Hacıyev Vahid Rəsim oğlu	27
* * *	
Azərbaycan Respublikasının Təhlükəsizlik Şurası Azərbaycan Respublikasının Təhlükəsizlik Şurasının katibi Usubov Rəhil İdris oğlu	30

Qeyd: Vətəndaşlar Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Vətəndaş Qəbulu Mərkəzində qəbul olunurlar. Ünvan: Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu, Zaur Nudirəliyev, 79. Qəbula yazılış qəbul gününə ən gec 1 iş günü qalmış dayandırılır. Qəbul saat 14:00-dan başlayır. Əlaqə üçün: Çağrı Mərkəzi – 1111.

Antiinhisar və istehlak bazarına nəzarət sahələrində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Xidmətinin (bundan sonra – Xidmət) əsasında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyi (bundan sonra – Agentlik) yaradılsın.

2. Müəyyən edilsin ki:
2.1. Agentlik antiinhisar, haqsız rəqabət, dövlət satınalmaları, reklam (açıq məkanda reklam istisna olmaqla), standartlaşdırma, metrologiya, texniki tənzimləmə, uyğunluğun qiymətləndirilməsi, akkreditasiya, keyfiyyətin idarə edilməsi, istehlakçılardan hüquqlarının müdafiəsi və istehlak bazarına nəzarət sahələrində dövlət nəzarətini və tənzimləməsinə həyata keçirən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanıdır;
2.2. əsasnaməsi, strukturu və işçilərinin

say həddi təsdiq ediləndə Agentlik Xidmətin mövcud əsasnaməsi, strukturu, işçilərinin say həddi, vəzifə məaşları, əməyin ödənilməsi sistemi tətbiq edilməklə fəaliyyət göstərir;

2.3. Xidmətin regional bölmələri və strukturuna daxil olmayan tabeliyindəki qurumlar Agentliyin əsasnaməsi və struktur təsdiq ediləndə mövcud əsasnamələri (nizamnamələri) əsasında Agentliyin regional bölmələri və strukturuna daxil olmayan tabeliyindəki qurumlar kimi fəaliyyətlərini davam etdirirlər.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

3.1. Agentliyin əsasnaməsinin layihəsini, strukturu və işçilərinin say həddi barədə təkliflərini iki ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

3.2. Agentliyin yaradılması ilə əlaqədar normativ hüquqi aktların uyğunlaşdırılması ilə bağlı təkliflərini üç ay müddətində hazırla-

yıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

3.3. Xidmətin balansında olan dövlət əmlakının Agentliyin balansına verilməsini təmin etsin;

3.4. “Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 5 dekabr tarixli 1028-VIQ nömrəli Qanununun tətbiqi ilə bağlı bir sıra məsələlər barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 26 dekabr tarixli 2424 nömrəli Fərmanında Xidmət üçün nəzərdə tutulmuş maliyyə təminatının qalıq hissəsinin Agentliyə ayrılmasını təmin etmək üçün tədbirlər görsün;

3.5. bu Fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 27 avqust 2024-cü il

“Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə məsələləri haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 6 mart tarixli 297 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, “Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosesual Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsində və “Məişət zərəkətinin qarşısının alınması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 29 mart tarixli 1110-VIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar qərara alıram:

“Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə məsələləri haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 6 mart tarixli 297 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 3 (I kitab), maddə 164 (Cild I); Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2024-cü il 6 iyun tarixli 89 nömrəli və 23 iyul tarixli 153 nömrəli fərmanları) 2-ci hissəsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 2.9-cu bənddə “62.3” rəqəmləri “62.2-ci maddədə, 62.3-cü maddəsinin birinci cümləsində (hər iki halda), 65.2-ci maddəsinin ikinci cümləsində” sözləri ilə əvəz edilsin.
2. 2.11-ci bənddə “63.3, 65.2” rəqəmləri “63.3-cü maddəsində, 65.2-ci maddəsinin birinci cümləsində” sözləri ilə əvəz edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 27 avqust 2024-cü il

Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının və digər idarəetmə qurumlarının rəhbərləri tərəfindən 2024-cü ilin sentyabr ayında şəhər və rayonlarda keçiriləcək vətəndaşların qəbulu cədvəli

S/n	Qəbulu keçirən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanı və idarəetmə qurumunun rəhbəri	Qəbulun keçirildiyi şəhər, rayon	Əhatə olunan şəhər və rayonlar	Qəbulun keçirildiyi gün
1.	Ekologiya və təbii sərvətlər naziri Muxtar Babayev	Ucar	Ucar, Kürdəmir, Zərdab	05
2.	Rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri Rəşad Nəbiyev	Masallı	Masallı, Lənkəran, Astara, Lerik, Yardımlı, Cəlilabad	05
3.	Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sədri Anar Quliyev	İmişli	İmişli, Saatlı, Sabirabad, Beyləqan, Füzuli, Biləsuvar, Cəbrayıl, Xocavənd	06
4.	Baş prokuror Kamran Əliyev	Abşeron	Abşeron, Zəngilan	10
5.	Energetika naziri Pərviz Şahbazov	Xaçmaz	Xaçmaz, Quba, Qusar, Şabran, Siyazan	12
6.	Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin rəisi Mürsəl İbrahimov	Naxçıvan	Naxçıvan, Babək, Culfa, Kəngərli, Ordubad, Sədərək, Şahbuz, Şərur	12
7.	Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin sədri Qoşqar Təhməzli	Gəncə	Gəncə, Naftalan, Goranboy, Samux, Göygöl, Daşkəsən, Xocalı, Kəlbəcər	12
8.	“Azərtilik” ASC-nin sədrinin vəzifəsini müvəqqəti icra edən İlham Mirzəliyev	Cəlilabad	Cəlilabad, Biləsuvar, Cəbrayıl	12
9.	Mədəniyyət naziri Adil Kərimli	Naxçıvan	Naxçıvan, Babək, Culfa, Kəngərli, Ordubad, Sədərək, Şahbuz, Şərur	13
10.	Baş prokuror Kamran Əliyev	Xızı	Xızı, Siyazan, Şabran	17
11.	Daxili işlər naziri Vilayət Eyvazov	Yevlax	Yevlax, Mingəçevir, Ağdaş, Ucar, Kürdəmir	19
12.	Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev	Göygöl	Göygöl, Daşkəsən	19
13.	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova	Ağsu	Ağsu, İsmayıllı	20
14.	Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri Şahin Bağirov	Qobustan	Qobustan, Şamaxı	20
15.	Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin sədri Saleh Məmmədov	Şirvan	Şirvan, Hacıqabul	20
16.	Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin sədri Zaur Mikayilov	Sabirabad	Sabirabad, Saatlı, İmişli	20
17.	İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin sədri Zaur Əliyev	Şamaxı	Şamaxı, Ağsu, Qobustan	20
18.	“Azərişiq” ASC-nin sədri Vüqar Əhmədov	Beyləqan	Beyləqan, Füzuli, Xocavənd	20
19.	Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Rövşən Rzayev	Goranboy	Goranboy, Naftalan, Xocalı	23
20.	“Azəriqaz” İstehsalat Birliyinin baş direktoru Azər Məmmədov	Quba	Quba, Qusar	23
21.	İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbrayıl	Gəncə	Gəncə, Samux, Kəlbəcər	25
22.	Kənd təsərrüfatı naziri Məcnun Məmmədov	Şamaxı	Şamaxı, Qobustan	25
23.	Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Rəhil Məmmədov	Ağcabədi	Ağcabədi, Ağdam, Tərtər, Füzuli, Laçın, Cəbrayıl	25
24.	Ədliyyə naziri Fərid Əhmədov	Göygöl	Göygöl, Daşkəsən, Samux, Goranboy, Naftalan, Xocalı	26
25.	Gənclər və idman naziri Fərid Qayıbov	Balakən	Balakən, Zaqatala	26
26.	Fövqəladə hallar naziri Kəmaləddin Heydərov	Qəbələ	Qəbələ, Oğuz	26
27.	Elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev	Balakən	Balakən, Şəki, Qax, Zaqatala, Oğuz, Qəbələ	30

Vətəndaşların qəbulu müəyyən edilmiş günlərdə saat 10:00-da başlayır.

COP29-un Təşkilat Komitəsinin sədri Samir Nuriyev və komitənin bir sıra üzvləri Bakı Olimpiya Stadionunda

Avqustun 27-də Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının rəhbəri, BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) keçirilməsi ilə əlaqədar Təşkilat Komitəsinin sədri Samir Nuriyevin rəhbərliyi altında Təşkilat Komitəsinin bir sıra üzvləri Bakı Olimpiya Stadionuna baş çəkiblər.

Əvvəlcə COP29 Azərbaycan Əməliyyat Şirkəti tərəfindən hazırlıq prosesinin gedişatı barədə təqdimat keçirilib.

Sonra Prezident Administrasiyasının rəhbəri və onu müşayiət edən şəxslər

Mavi və Yaşıl zonalar, o cümlədən Liderlər Sammiti, ölkə pavilyonları, plenar zallar, əlavə tədbirlər, media üçün ayrılmış məkən və digər məntəqələrə baxış keçirib, infrastrukturun qurulması üzrə aparılan işlərlə tanış olublar.

Sonda Təşkilat Komitəsinin sədri Samir Nuriyev aidiyyəti məsələlər üzrə tapşırıqlar verib.

AZƏRTAC

Xarici işlər nazirlərinin Ankara görüşü

Avqustun 27-də xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Türkiyəyə işgüzar səfəri çərçivəsində bu ölkənin xarici işlər naziri Hakan Fidanla görüşüb.

Görüş zamanı tərəflər iki ölkə arasında mövcud mütəfiqlik münasibətlərinin siyasi, təhlükəsizlik, müdafiə, iqtisadi-ticari, enerji, nəqliyyat-kommunikasiya, humanitar və s. aspektlərini, habelə regional və beynəlxalq təhlükəsizlik məsələlərini müzakirə ediblər.

Azərbaycan və Türkiyə arasında qaradəniz və dostluq əlaqələrinə əsaslanan strateji mütəfiqliyin inkişafında iki ölkə liderlərinin arasında mövcud siyasi dialoqun, qarşılıqlı səfər və təmasların əhəmiyyəti vurğulanıb. Mütəfiqliyimizi təsbit edən tarixi Şuşa Bəyannaməsinin artıq bir sıra sahələrdə əməkdaşlıq perspektivlərinin inkişafında praktiki nəticələr verdiyi məmnunluqla qeyd olunub.

Azərbaycan və Türkiyə liderlərinin ide-

ya müəllifləri olduğu Türkiyə-Azərbaycan Universitetinə bu il tələbə qəbulunun həyata keçirilməsi, yüksək balla tələbələrin qəbulu məmnunluqla qeyd edilib.

İkitərəfli əməkdaşlığımızın BMT, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, Türk Dövlətləri Təşkilatı, İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı və s. kimi regional və beynəlxalq təşkilatlarla yanaşı, bir sıra digər çoxtərəfli formatlar çərçivəsində davam etdirildiyi diqqətə çatdırılıb. Ölkəmizin, xüsusilə ailəmiz hesab etdiyimiz Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv ölkələrlə əməkdaşlığın inkişafını diqqət mərkəzində saxladığı qeyd olunub. Bununla yanaşı, üçtərəfli və dördtərəfli formatlarda əməkdaşlığın regional sabitlik və təhlükəsizliyə ciddi töhfələr verdiyi bildirilib.

Nazir Ceyhun Bayramov, həmçinin

BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına (COP29) sədrlik fəaliyyətimizdən ətraflı bəhs edib.

Ermənistan konstitusiyasında və digər qanunvericilik aktlarında Azərbaycanın, eləcə də qardaş Türkiyənin ərazi bütövlüyünə davam edən iddiaların, habelə Ermənistanın kütləvi hərbi bəsləmə siyasətinin sülh prosesinə əsas hədələr olduğu diqqətə çatdırılıb.

44 günlük Vətən müharibəsində Türkiyə tərəfindən Azərbaycana göstərilmiş siyasi və mənəvi dəstəklə yanaşı, Qarabağ bölgəsində davam etdirilən yenidənqurma və bərpa işlərində fəal iştirakın yüksək qiymətləndirildiyi qeyd olunub.

Bununla yanaşı, görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran digər ikitərəfli və regional məsələlərə dair fikir mübadiləsi aparılıb.

XQ

Baş prokuror Şəkidə

Avqustun 27-də Baş prokuror Kamran Əliyev Şəki Rayon Prokurorluğunda Şəki, Oğuz rayon, Mingəçevir şəhər və digər bölgələrdən olan vətəndaşları qəbul edib.

Qəbulda iştirak edən 39 nəfər vətəndaşın müraciətində konkret cinayət işlərinin istintaqı və törədilmiş cinayətlər barədə məlumatların araşdırılması zamanı yol verilmiş qanun pozuntuları, məhkəmədə baxılan cinayət işləri üzrə dövlət ittihamının müdafiəsi, habelə mülki xarakterli mübahisələr və sosial problemlərə dair qeyd olunan məsələlərin bilavasitə prokurorluqda və ya aidiyyəti icra orqanlarında operativ həlli üçün müvafiq göstərişlər verilib.

Qəbuldan sonra prokurorluq əməkdaşları ilə görüş keçirən Kamran Əliyev onlara konkret tapşırıqlar verib və "Elektron prokurorluq" informasiya sisteminin fəaliyyəti ilə yerində tanış olub.

*

Həmin gün Şəkidə "İqlim dəyişikliyinə qarşı yaşılqların qorunmasının akademik-elmi əsaslarının formalaşması" mövzusunda elmi-praktiki konfrans keçirilib.

Baş prokuror Azərbaycan xalqının və dövlətçiliyinin inkişafında misilsiz xidmətləri olan ulu öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə respublikamızda ekoloji problemlərin həlli, ekoloji mühitin sağlamlaşdırılması istiqamətində görülən titanik fəaliyyətdən bəhs edib.

Ulu öndər Heydər Əliyevin siyasi kursunun layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi və güclü siyasi iradəsi sayəsində ölkəmizin beynəlxalq miqyasda global iqlim dəyişikliyinə qarşı mübarizədə öndə yer aldığını qeyd edən Baş prokuror Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi

və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın yaxından iştirakı və dəstəyi ilə ekosistemin, eləcə də nadir flora və fauna növlərinin yaşaması və inkişaf etməsi üçün həyata keçirilən layihələrdən danışıb.

Şəki Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Elxan Usubov ölkəmizin milli, regional və qlobal səviyyədə ətraf mühitin qorunması, iqlim dəyişmələrinin qarşısının alınması işinə töhfə verdiyini, aparılan kompleks tədbirlərin Şəki şəhəri ərazisində də davam etdirildiyini qeyd edib.

Beynəlxalq Prokurorlar Assosiasiyasının Baş katibi Roel Dona Azərbaycan Prokurorluğunun ekoloji hüquqpozmalara qarşı mübarizə təcrübəsinin beynəlxalq və regional təşkilatlar, həmçinin digər ölkələrin prokurorluq qurumları tərəfindən təqdir olunduğunu qeyd edərək global iqlim dəyişikliyinə qarşı birgə mübarizənin əhəmiyyətindən bəhs edib.

Konfransda mövzu ətrafında səmərəli müzakirələr aparılıb.

*

Dünən Şəki Rayon Prokurorluğunun yeni inzibati binası istifadəyə verilib. Kamran Əliyev açılış mərasimində iştirak edib.

Yeni binanın istifadəyə verilməsini prokurorluq əməkdaşlarının əməyinə verilən yüksək qiymət kimi dəyərləndirən Baş prokuror Azərbaycan dövlətinin inkişafı namına bundan sonra da böyük səylə çalışacağını bildirərək kollektivə uğurlar arzu edib.

XQ

Azərbaycan – BƏƏ: İKT sahəsində əməkdaşlıq

Azərbaycanın rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri Rəşad Nəbiyev Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin ölkəmizdəki səfiri Məhəmməd Əl Bluşi ilə görüşüb.

Bu barədə nazir Rəşad Nəbiyev rəsmi sahifəsində paylaşım edib.

"Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin ölkəmizdə fəvqoladə və səlahiyyətli səfiri Məhəmməd Əl Bluşi ilə görüşdük. İki ölkə arasında İT sahəsində əməkdaşlıq perspektivləri və Bakıda keçiriləcək COP29-a hazırlıq məsələlərini müzakirə etdik", – deyərək R.Nəbiyev qeyd edib.

*

Həmin gün Rəşad Nəbiyev Tacikistanın ölkəmizdəki səfiri İlxom Abduraxmonla da görüşüb.

Bu barədə də nazir rəsmi sahifəsində paylaşım edib.

"İki ölkə arasında nəqliyyat sahəsində, o cümlədən Orta dəhliz

çərçivəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsi, Tacikistan yüklərinin Azərbaycan üzərindən daşınması məsələlərini müzakirə etdik. Nəyabrda Bakının evsahibliyi edəcəyi COP29-da Tacikistanın iştirakı barədə fikir mübadiləsi apardım", – deyərək nazir bildirdi.

XQ

Rasmussen, yoxsa Papa II Urban?

(əvvəlki 1-ci səhifədə)

Beləliklə, NATO-nun keçmiş baş katibi bildirir ki, Avropa Cənubi Qafqaz regionunda davamlı sülhə nail olmaq üçün mövcud istiqamətdəki dəstəyini gücləndirməlidir. Nəyə? Çox sadə: Ermənistanın fiziki təhlükəsizliyinin təminatına kömək göstərməklə. Yəni, İrəvanı silahlandırmaqla. Onun sözlərinə görə, keçən ay Avropa Sülh Fondunun vəsaitlərindən Ermənistanı müdafiə avadanlıqlarının çatdırılmasına razılıq verildi və bu, böyük addım idi. İndi ölkənin müdafiə qabiliyyətini artırmaq və Rusiyadan asılılığını azaltmaq üçün əlavə tədbirlərə ehtiyac var.

Göründüyü kimi, keçmiş baş katib İrəvanın silahlandırılması işində fasilənin yaranmamasının tərəfdarıdır. O, başlıca məqsədi də açıqlayır və Rusiyadan asılılığı azaltmaq adı altında Moskvaya qarşı yeni cəbhə formalaşdırmağın zəruriliyinə fokuslanır. Yaxşı bilir ki, Qərb Ermənistanı Cənubi Qafqazın anti-Rusiya qalası kimi möhkəmləndirmək məqsədini güdür. A.F.Rasmussen həyəcən təbii çalır və prosesi sürətləndirməyi təklif edir. Məsələn, deyir ki, Almaniya və Avropa İttifaqına digər üzv ölkələr Fransanın göstərdiyi yolla getməli və İrəvana ikitərəfli hərbi yardım göstərməlidir.

ABŞ-nin təşkil etdiyi birgə hərbi təlimlərin Ermənistan silahlı qüvvələrində islahatlara və modernləşməyə kömək göstərəcəyindən əminliklə söz açan keçmiş baş katib diqqətli Aİ-nin Azərbaycan və Ermənistan şərti sərəhdindəki mülki müşahidə missiyasının fəaliyyətinə də yönəlib. Rasmussen bildirir ki, sözügedən missiya birmənalı şəkildə gücləndirilməli və müşahidəçilərin Azərbaycan tərəfinə çıxışı təmin olunmalıdır. Sən demə, bu, Cənubi Qafqazda gərginliyin azaldılması və Avropanın regiona sadiqliyinin nümayişini baxımından önəmli imiş. Sual olunur: Ermənistan silah-sursat verilib gücləndirilməsi təklif edilirsə, Aİ müşahidəçiləri nə üçündür? Bəlkə onlar erməni əsgərlərinə "qorxma-qorxma" deyəcəklər? Yəni, Rasmussenin iki fikri bir-birinə uyğun gəlir. Bu qənaətə gəlmək mümkündür ki, əslində, keçmiş baş katib Aİ-nin müşahidəçiləri məsələsinə ortaya atmaqla, yalnız mütərəqqiyyəti imitasiya edir, diqqətli əsas məsələdən – Ermənistanın silahlandırılmasından yayınır.

A.F.Rasmussenin üzərində dayandığı növbəti məqam Bakı-İrəvan barışıdır. O deyir ki, ölkələr arasında sülh sazişinin imzalanması istiqamətində Azərbaycana təzyiç göstərmək heç də Avropanın xeyriyyəçilik missiyası deyil. Bu mənada onu səmimi saymaq mümkündür. Çünki haqiqəti bildirir, pafosu, gəlişigözlü ifadələri bir kənara qoyur. Yəni, Qərbin region xalqları arasında əmin-amanlıq yaratmağı deyil, başqa məqsədlər güddüyünü açıqlayır. Rasmussen bildirir ki, Cənubi Qafqazda uzunmüddətli sülh sazişi Rusiyanın ənənəvi təsirini əhəmiyyətli dərəcədə azaldacaq və Şərqlə Qərb arasında yeni ticarət yolları açacaq.

Göründüyü kimi, keçmiş baş katib Cənubi Qafqazda sülh mövzusunda Qərbin son zamanlardakı ənənəvi siyasi klišelərini təkrarlayır. Xatırladaq ki, bu klišelərin içərisində Ermənistan hökumətinin qondardığı "Sülhün kəşisəməsi" layihəsi mühüm yer tutur. Rasmussen bu avantüradan da danışıq və bildirir ki, sözügedən təşəbbüsün reallaşması, Avropaya nəzərəcarpacaq iqtisadi faydalar gətirəcək. O zaman, təxminən, belə bir ssenarinin planlaşdırıldığını deyə bilərik. Ermənistan güclənəcək, Azərbaycan üzərində üstünlük qazanacaq, ikinci isə məcbur qalıb "Sülhün kəşisəməsi" ilə razılaşacaq. Əlbəttə, Rasmussen hadisələrin daha hansı səmtə doğru cərəyan edəcəyindən söz açmır. Məsələn, bildirmir ki, güclü Ermənistan özünün avantürist niyyətləri naminə Azərbaycana qarşı iş-

ğalçılıq niyyəti güdə bilər. Onun kimi ermənipərəstlərə qalsa, Avropaya daşınacaq Azərbaycan nefti üzərində Ermənistanın nəzarət həyata keçirməsi adi haldır. Axı Rasmussen otuz ilə yaxın davam etmiş erməni işğalına göz yuman kollektiv Qərb təmsilidir.

Mətləbdən uzaqlaşmayaraq bildirək ki, NATO-nun keçmiş baş katibi ölkəmizdə keçiriləcək COP29 tədbiri ilə bağlı fikirlərini də bölüşüb. Əslində, buna fikir bölüşmək yox, tam sərəmələmək demək daha münasibdir. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan hakimiyyəti və mötəbər tədbirlə qlobal diqqəti öz ölkələrinə çəkmək istəyir. "Qlobal diqqətin qlobal nəzarət olduğunu göstərmək isə bizim məsuliyyətimizdir", – deyən Rasmussenin dilə gətirdiklərindən doğan qənaət budur: Dünya birliyi COP 29 məsələsində Azərbaycana təzyiç göstərməlidir ki, ölkə özü üçün fayda gətirməyəcək sülh sazişi ilə razılaşmaq məcburiyyətində qalsın.

Ancaq, görünür, A.Rasmussen dediklərinə heç özü də inanmır. Ona görə fikrini tamamlamadan başqa bir fikrə keçir. Bir sözlə, Azərbaycanı tutduğu yoldan döndərmək üçün təfəkkürünün mücərrəd guşəsində bəslədiyi bütün ermənipərəst metodları işə salır. Heç şübhəsiz, xaricdəki erməni lobbisi və diaspor təşkilatlarının təmsilçilərinin "direktivlərini" yaxşı mənimsəyib. O bildirir ki, guya, Bakıdan İrəvana münasibətdə aqressiv bəyanatlar səslənir. Görəsən, keçmiş baş katib hansı

yuxunu görüb? Suala cavab vermək çətin olsa da, adamın Avropanı buna qarşı səfərbərliyə çağırması ortadadır. Sanki, İsanın qəbri Ermənistandır, onu xilas etmək üçün "Səlib yürüşü" lazımdır, Rasmussen isə Papa II Urbandır.

Əlqərəz, müasir Papa II Urban, daha doğrusu, Rasmussen "moizəsində" hay-şivən qaldırır və deyir ki, noyabrda Azərbaycana keçiriləcək COP29-un ölkəyə dividend qazandırmasına imkan verilməməlidir. Ona görə ki, "Cənubi Qafqaz keçid mərhələsindədir. Sovet İttifaqının dağılmasından bəri Ermənistan və Azərbaycan arasında mübahisəli Dağlıq Qarabağ regionu ilə bağlı bir sıra münafiqələr olub. Ötən il Azərbaycan, əsasən, ermənilərin yaşadığı anklava qarşı yeni hərbi hücumu başlayıb. Bu, təxminən 120 min etnik erməninin sərəhədi keçərək, Ermənistan getməsi ilə insanlarnın kütləvi şəkildə köçürülməsinə səbəb olub".

Əlbəttə, Rasmussen kimilərini azərbaycanlıların vaxtilə Qarabağdan qovulmaları reallığı az düşündürür. Onun öz proqramı var. Həmin proqrama uyğun hərəkət edir və bildirir ki, Azərbaycan, guya, sülhün yaranması ilə bağlı üzərinə götürdüyü öhdəlikləri yerinə yetirmir, Ermənistanın yeni güzəştlər istəyir. "İşarələr var ki, Azərbaycan hələ də dinc danışıqlardan çox, hərbi yolla daha çox şeyə nail ola biləcəyinə inanır. Ermənistan qarşı yeni hücumun başlanmasını istisna etmək olmaz", – deyən NATO-nun

keçmiş baş katibi vurğulayır ki, Ermənistanın ənənəvi təhlükəsizlik donoru olan Rusiya ona yardım iqtidarında deyil və ya yardım etmək istəmir. Buna görə də Aİ regionda sülh və sabitliyin təşviqində daha fəal rol oynamaq lazımdır. Ən əsası isə Rasmussen bütün etik qaydaları çeynəyərək, Aİ-nin özünü, bir növ, şantaj edir: "Aİ-nin yeni xarici siyasət komandası aqressiv və avtoritar Azərbaycanla demokratik Ermənistan arasında neytral oyunçu ola biləcəyini iddia etməyi dayandırmalıdır".

Bəli, "papa I Rasmussen" əndəzəni aşaraq, birbaşa Ermənistanı kömək göstərməyə çağırır səsləndirir. Yəqin, NATO-nun baş katibi olarkən taxdıqı, belə demək mümkündürsə, diplomatik maska ona çox əziyyət verib, canı sıxılıb. İndi rahat şəkildə ermənipərəstlik edir. Ermənipərəstlik edir və rəsmi İrəvanın, həmçinin onun xaricdəki şajlı havadarlarının daha bir tezisini təkrarlayır. Söhbət bu tezisdən gedir: Azərbaycan "Qərb Azərbaycan" məsələsini qaldırmaqla, Ermənistanı qarşı ərazi iddiası irəli sürür. Rasmussen buna qarşılıq mübarizə metodu da irəli sürür: "Avropa İttifaqı Bakının əsas ticarət tərəfdəsidir. O, bu təhdidlərin tamamilə qəbul edilməz olduğunu və Ermənistanı qarşı istənilən hərbi əməliyyatın ciddi nəticələrinə səbəb olacağını aydınlaşdırmaq üçün güclü təsirindən istifadə etməlidir".

Sonda onu deyək ki, hazırda Qərbdə Azərbaycan-Ermənistan sülh prosesini tamamilə pozmağa, mövcud istiqamətdə əldə edilmiş nailiyyətlərin üzərindən xətt çəkməyə, nəticə etibarilə Ermənistan üçün daha sərəfəli durum formalaşdırmağa çalışan dairələr meydana atılıblar. NATO-nun keçmiş baş katibi A.F.Rasmussen belələrinin düşürgəsindədir və əslində, bunda elə bir təəccüblü məqam yoxdur. Əsl təəccüblü olan isə bu cür dar düşüncəli, şəxsi mənafeləri namına bütün beynəlxalq dəyər və prinsipləri heçə saymağa hazır bir şəxsin necə Simali Atlantika Alyansı kimi mötəbər quruma, mühüm güc mərkəzinə rəhbərlik etməsidir. Əlbəttə, dərin düşüncə, gərəklər, təəccüblənməyək. Axı dünyanın rasmussenlərinin sayı çoxdur və onların anti-Azərbaycan fəaliyyətlərini az görməmişik.

Ə.CAHANGİROĞLU
XQ

(əvvəlki 1-ci səhifədə)

Bir qədər əvvələ qayıdıb Aİ-nin xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri üzrə mətbuat katibi Peter Stano və Almaniya parlamentinin üzvü Frank Şvabenin əleyhimizə səsləndirdikləri fikirlərə Azərbaycan XİN rəsmisi Ayxan Hacızadənin şərhini yada salaq.

Hər iki şəxsin azərbaycanofob fəaliyyətini tutarlı dəlillərlərlə ifşa edən A.Hacızadə Peter Stanonun avqustun 23-də "Politico" qəzetinə müsahibəsində səsləndirdiyi Azərbaycanda, guya, müstəqil jurnalistlərin, hüquq müdafiəçilərinin, vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrinin həbs olunması və onların azad olunması ilə bağlı qərəzli iddialarını da cavablandırır.

Özünün qərəzli açıqlamasında ölkəmizdə insan haqlarının tapdanmasından, siyasi sifarişli həbslərdən dəm vuran Frank Şvabeyə XİN nümayəndəsi belə cavab verib: "Azərbaycanda hər hansı bir vətəndaşın siyasi əqidəsinə və ya fikirlərinə görə təqib olunduğu, özlərini jurnalist və ya hüquq müdafiəçisi kimi təqdim edən şəxslər barədə cinayət işlərinin siyasi motivli olduğuna dair fikirlər kökündən yanlışdır və qəbul edilməzdir". Şərhə, həmçinin cinayət işlərinin və təhqiqatların, habelə məhkəmə qərarlarının nəticələrini gözləmək əvəzinə, təqsirləndirilən şəxslərin azad edilməsi üçün Azərbaycana çağırışların edilməsinin hüquqi prosedurlarla açıq ziddiyyət təşkil etdiyi, məhkəmə hakimiyyətinə müdaxilə cəhdlərinin Aİ-nin təbliğ etdiyi dəyərlərə zidd olduğu parlamentarilərin diqqətinə çatdırılıb.

2024-cü ilin yanvarında Azərbaycanda nümayəndə heyətinin AŞPA-da səsvermə hüququndan məhrum edilməsinə səs verən deputatların Azərbaycanı buraxılmayacağı şərhə açıqlanmışdı. AŞPA deputatlarının 7 ay bundan əvvəl qəbul edilən bu qərarına səbəb kimi Azərbaycanın Avropa Şurasının üzvü qismində, guya, üzərinə götürdüyü öhdəlikləri müntəzəm surətdə pozması göstərilib.

Əslində, Aİ-nin təkcə parlamentinin deyil, digər institutlarının da Azərbaycana qarşı hüquqi-siyasi şantaj, aşkar təxribat üsullarından gen-bol istifadə etməkdə kifayət qədər təcrübələri var. Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞPA) Milli Məclisə seçkilərdə mü-

Təqsiri özünüzdə axtarın, cənablar!

şahidəçi kimi dəvət olunmasına öz iradəni bildiren Almaniya parlamentinin üzvü Frank Şvabe beş gün əvvəl "Azadlıq" radiosuna müsahibəsində ölkəmizə qarşı diplomatik etikətdən kənar, təhqiramiz ifadələr səsləndirib.

Bu məqamda Frank Şvabenin qaranlıq dosyesinə işiq salmağa ehtiyac yaranır. Əvvəlcə onu qeyd edək ki, bir sıra korrupsiya hallarında, çirklə biznes əlaqələrində adı hallanan Şvabenin ölkəmiz və onun rəhbərliyi barədə səsləndirdiyi fikirlər bu insanın mədəniyyətdən uzaq, qərəzli, saxtakar və ikiüzlü siyasətçi olmasından xəbər verir. "Ermənipərəstlik" bulduğundan su içdiyi şübhə doğurmayan alman sosial-demokratın Cənubi Qafqazda daxili sabitliyə, iqtisadi inkişaf tempinə və göstəricilərinə görə şəriksiz liderə çevrilmiş Azərbaycanın və onun siyasi rəhbərliyinin ünvanına səsləndirdiyi fikirlər, aydın məsələdir ki, ölkəmizin uğurlarına qarşı qısqançlıq kimi dəyərləndirilməlidir. Bundan savayı, ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam bərpə edən, bölgədə separatizmin kökünü kəsən rəsmi Bakının yürütdüyü müstəqil siyasəti, bunun

sayəsində beynəlxalq miqyasda siyasi nüfuzunun artması Şvabe kimi "avropəidlərin" məkrli niyyətləri ilə üst-üstə düşür. Bu realıq onları daha çox narahat edir.

"Stanonun, Şvabenin, ya da AŞPA prezidenti Teodor Russopolusun nə danışıqlarının, nə yazdıqlarının Azərbaycan üçün heç bir əhəmiyyəti yoxdur". **Bunu "XQ"yə açıqlamasında politoloq Rasim Musabəyov** dedi. Onların yanvar ayında ədalətsiz və sətər qərar verdiklərini və bu qərarı geri çəkməyincə Azərbaycanın bu qurumla hər hansı dialoqa girməyə həvəs göstərməyəcəyini vurğuladı: "Əgər onlar öz qərarlarını o cür veriblərsə, biz də bu cür vermişik. Yəni, AŞPA özünün daxili problemləri ilə bizziz məşğul olsun, biz isə öz məsələlərimizi bildiyimiz formada həll edəcəyik. Yenə deyirəm, Avropa parlamentarilərinin hansı fikirləri söyləmələri ilə Azərbaycan özünün xarici siyasətində dəyişiklik etmək niyyətində deyil. İndi vəziyyət otuz il əvvəlkindən tamamilə fərqlidir".

Yeri gəlmişkən, almaniyalı deputat Frank Şvabeyə yaxşı məlumdur ki,

AŞPA müşahidəçilərinin Milli Məclisə seçkiləri müşahidə etməyə dəvət olunmalarının səbəbi ölkəmizə siyasi səviyyədə verilən vədlərə baxmayaraq, bu qanunverici qurumda Azərbaycan nümayəndə heyətinin mandatının hələ də bərpə edilməməsidir. Məsələyə qətiyyətli aidiyyəti olmasa da, Azərbaycan-Rusiya münasibətlərinin mövcud durumundan "narahatlığını" bildiren Şvabenin özünün Almaniyada və AŞPA-da Rusiya ilə yaxından əməkdaşlıq edən, hətta Rusiyanın "Qazprom" şirkəti ilə "işgüzar əlaqələrə" malik şəxslərdən biri olması barədə danışıqları daha məntiqli olardı. Bunlar az imiş kimi, onun Azərbaycanın BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına – COP29-a sədrliyini, ümumiyyətlə, bu prosesə daxil olmayan siyasi motivlərlə şərtləndirilməsi, qlobal iqlim dəyişikliyi ilə mübarizənin mahiyyətinə zidd fikirlər səsləndirilməsi Şvabenin ölkəmizə qarşı aşkar qərəzinin, ermənipərəst mövqeyinin növbəti nümayiş sayılmalıdır.

İndi də gələk qitənin ali qanunverici qurumunun başçısı – AŞPA prezidenti Teodor Russopolusun Azərbaycan XİN-nin Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞPA) bəzi üzvlərinin Azərbaycanda persona non-grata elan edilməsi ilə bağlı bəyanatına cavab məktubuna. "Bu, sadəcə olaraq, Azərbaycanın Avropa Şurasındakı hazırkı mövqeyini çətinləşdirən və təəssüf doğuracaq sənəddir. Üzv dövlətlər demokratiya standartlarına riayət etmək öhdəliyi götürüblər. Buna görə öz vicdanlarına uyğun olaraq səs verənləri qara siyahıya salmaq yalnız əks-nəticəyə gətirib çıxara bilər". AŞPA-nın yunan əsilli başçısı Russopolus siyasi sabotaj sayılacaq bu açıqlamasını "X" platformasındakı hesabatında yazıb.

Bəli, bütün bu olayların Azərbaycanın evsahibliyi edəcəyi COP29 ərəfəsində baş verməsi qətiyyətli təsadüf sayıla bilməz. Son aylar Ağ evin də dəstəklə-

diyi "kollektiv Qərb" yeni anti-Azərbaycan kampaniyasının tərkib hissəsi olan bu açıqlama və bəyanatlar, ilk növbədə, bölgədə dayanıqlı sülhün və kövrək sabitliyin yaranmasının qarşısını almağa və bu zəmində Cənubi Qafqazda maraqlarını təmin etməyə yönəlik cəhdlərdir. Buna paralel olaraq Ermənistanın intensiv silahlandırılması da nəzərə alınsa, hadisələrin hansı məcrada inkişaf edəcəyini proqnozlaşdırmaq çox çətindir.

Hər şeydən göründüyü kimi, "səlibçilər" yenə ikiüzlü və ikibaşlı kampaniyaya başlayıblar. Beynəlxalq qanun və qaydalarla imitasiya edən, çeşidli siyasi donlara girən, əslində, isə ultra-sağçı

və millətçi ünsürlərin üfunət iyi verən açıqlamalarında bu kampaniyanın iç üzünün, motivinin silueti aydın görünür: Azərbaycana təzyiç artırmaq, onu Ermənistanla sülh danışıqlarında güzəştə getməyə məcbur etmək. Amma rəsmi Bakı çox doğur qərar qəbul edərkən, özünün milli maraqlarına və dəyişməz prinsiplərinə sükənərək, ölkəmizə qarşı çıxan, özlərində dini, irqi ayrı-seçkiliyi yol verən, Avropa İnsan Hüquqları Konvensiyasının şərtlərini pozan məlum AŞPA üzvlərinin arzuolunmaz şəxslər elan edib. Bizi bu qərarın acı nəticələr verə biləcəyi ilə qorxutmağa çalışanlar isə təqsiri özlərində axtarırlar və növbəti uğursuzluqlarına hazırlanırlar.

İmran BƏDİRƏNLİ
XQ

Milli Məclisə seçkilərə 3 gün qaldı

SEÇKIYƏ GƏL, SƏS VER, SEÇİLMİŞLƏRDƏN OL!

Qardaş Türkiyə Azərbaycanda seçkiləri davamlı izləyir

Türkiyənin Ege Universitetinin professoru, Türk Dünyası Araşdırmalar İnstitutunun direktoru Fikrət Türkmənin "Seçki 2024" Müstəqil Media Mərkəzinə müsahibəsi

raq bu problemlərdən yan keçməyə əsaslanır.

– Azərbaycan ilk dəfədir ki, parlament seçkilərinə ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam bərpa etmiş dövlət kimi gedir. Bu, müstəqil Azərbaycanın tarixində bir ildir. Bununla bağlı mövqeyinizi bilmək istərdik.

– Bu, qardaş Azərbaycanın siyasi tarixində olduqca mühüm hadisədir. Çünki 30 ilə yaxın idi ki, işğal olunmuş ərazilərdə

heç bir seçki keçirilmirdi. Lakin 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra Azərbaycan beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazilərini düşmən işğalından azad etdi. Bu gün isə orada seçki prosesi həyata keçirilir. Geri qayıdan bir sıra məcburi köçkünlərin səs verməsi üçün şərait yaradılır. Əvvəlki illərdə o torpaqların sakinləri ölkənin müxtəlif yerlərində səs verirdilər. İndi isə gözəl Şuşada, Laçında, işğaldan azad edilmiş digər ərazilərdə seçkilər keçiriləcək. Bu, tarixin mühüm bir parçasıdır.

– Azərbaycanın gələcəyi, siyasi mənzərəsi və iqtisadi inkişafı üçün bu seçkilərin vacibliyi barədə nə deyə bilərsiniz?

– Zənnimcə, yeni parlament yeniləşən dövrün tələblərinə daha yaxşı cavab verəcək. Orada təmsil olunan deputatlar da xalqın seçdiyi, dəyərləndirdiyi şəxslər olacaq. Bundan əlavə, yeni parlamentdə milli ruhlu, türk dünyasına xidmət edən siyasətçilərimizi də görmək istərdim.

Anar ƏLİ
XQ

Məzahir Pənahov:

Beynəlxalq qurumların heç bir iradəsi olmayıb

“Sentyabrın 1-də keçiriləcək Milli Məclisə seçkilərə hazırlıqla bağlı beynəlxalq qurumların heç bir iradəsi olmayıb”. “Seçki 2024” Müstəqil Media Mərkəzi xəbər verir ki, bunu jurnalistlərə açıqlamasında Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) sədri Məzahir Pənahov deyib. O qeyd edib ki, seçkilərdə təhlükəsizliyin təmin olunmasına və qanunvericiliyin tələblərinə ciddi şəkildə riayət olunub.

M.Pənahov bildirib ki, Seçki Məcəlləsinin tələblərinə əsasən, dairə seçki komissiyalarında seçki üçün lazımı infrastrukturun təmin edilməsi vacibdir:

“Dairə və məntəqələrin hamısına verilən inzibati binalar bütün tələblərə uyğundur. Xüsusilə azad olunmuş ərazilərdə elə binalar seçilib ki, orda seçki üçün hər şərait var. Oradakı tikililər yüksək standartlara cavab verir və bütün bölgələrə nümunədir” – deyərək MSK sədri əlavə edib.

Anar TURAN
XQ

Xarici müşahidəçilər Mətbuat Şurasında

ATƏT-in Demokratik Təsisatlar və İnsan Haqları Bürosunun (DTİHB) Seçki Müşahidə Missiyasının rəhbəri Dittmir Buşati və missiyanın media analitikləri Kira Kalinina Azərbaycan Mətbuat Şurasında (MŞ) olublar.

Bu barədə “Seçki 2024” Müstəqil Media Mərkəzinə Mətbuat Şurasından məlumat verilib. MŞ İdarə Heyətinin üzvləri – qurumun Beynəlxalq Əlaqələr Komissiyasının sədri Müşfiq Ələsgərli, komissiyanın təmsilçiləri – Yeganə Hacıyeva və Azər Həsətin, həmçinin Şuranın icraçı katibi Əvəz Rüstəmovun iştirak etdiyi görüşdə ölkəmizdə medianın seçkidə iştirakı ilə bağlı məsələlərə dair suallar cavablandırılıb, MŞ-nin seçki ilə bağlı fəaliyyəti haqqında bəhs olunub. Bildirilib ki, qurum seçkiqabağı təşviqat mərhələsinin media orqanlarında işıqlandırılması ilə bağlı monitorinq aparır.

Qeyd edilib ki, monitorinq əsasən ölkənin tanınmış, ictimai rəyə təsir göstərən media subyektlərində aparılır, ədalətli rəqabətə zərər gətirən “qara piar” təmayülləri diqqətdə saxlanılır, belə hallar baş verəndə qeyd edilir, bunun yolverilməzliyinə dair müvafiq tövsiyələr ünvanlanır. Seçki günü

XQ

Nəsiman Yaqublunun xatirəsinə ehtiram

Avtomobil qazasında dünyasını dəyişən 125 saylı Zəngilan–Qubadlı seçki dairəsindən deputatlığa namizəd Nəsiman Yaqublunun vəfatı ilə bağlı məlumatın həmin seçki dairəsinin lövhələrində yerləşdirilməsi barədə məsələ müzakirəyə çıxarılıb.

Bununla bağlı qərar Mərkəzi Seçki Komissiyasının avqustun 27-də keçirilən

iclasında səsverməyə çıxarılaraq qəbul olunub.

“Oracle Advisory Group”-un seçkiqabağı sorğusu

Sentyabrın 1-nə təyin edilmiş növbədənə parlament seçkilərində yerli tərəfdışı ilə birgə “exit-poll” keçirmək məqsədilə Mərkəzi Seçki Komissiyasında qeydiyyatdan keçmiş ABS-nin nüfuzlu “Oracle Advisory Group” təşkilatı seçkiqabağı sosioloji sorğu aparıb.

“Seçki 2024” Müstəqil Media Mərkəzi xəbər verir ki, sorğu iyulun 29-dan

avqustun 9-dək yerli respondentlər arasında 119 seçki dairəsinin 952 məntəqəsi-

nin ərazisində keçirilib.

Təşkilatın mütəxəssisləri tərəfindən hazırlanmış sorğu canlı şəkildə, üzvüz reallaşdırılıb. Sorğu iştirakçıları prosesin tam məxfi keçirildiyi barədə məlumatlandırıldıqları üçün respondentlərin mövqeyi tamamilə şəffaf olub.

“Oracle Advisory Group” təşkilatının hazırladığı proqram əsasında alınan cavablar təhlil olunub və əldə edilən nəticələr ictimaiyyətə çatdırılıb.

Bildirilib ki, sorğuda 96 faiz iştirakçı Qarabağdakı zəfərin onların seçiminə tam təsir edəcəyini qeyd edib. Respondentlərin 71 faizi Azərbaycanın hazırkı vəziyyətini yüksək, 20 faizi qənaətbəxş qiymətləndirib, 9 faizi isə suala cavab vermə bilməyib.

Azərbaycandakı səs azadlığı ilə bağlı suala respondentlərin 85 faizinin rəyi müsbət olub. Sorğu iştirakçıların 97 faizi Azərbaycanda insan hüquqlarının qorunduğunu deyib.

XQ

Seçki xəbərləri

Seçiciyə mane olmaq cinayətdir

Bunu Mərkəzi Seçki Komissiyasının dünən keçirilən iclasında MSK sədri Məzahir Pənahov deyib: “Bütün tərəflər bir-birinə hörmətlə yanaşmalıdır. Seçkilərin pozuntusuz başa çatdırılması mümkün deyil. Hansısa xoşağalməz hal olarsa, məntəqə seçki komissiyası müvafiq qərar verməlidir. Narazı qalan dairə seçki komissiyasına, MSK-ya şikayət edə bilər”.

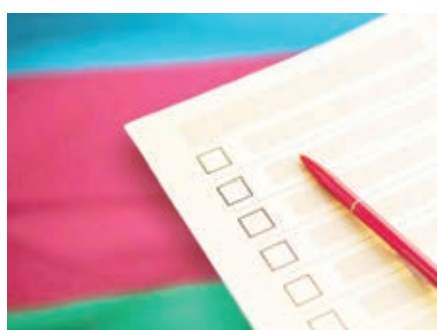
Maarifləndirmə yekunlaşıb

Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) seçkilərlə bağlı həyata keçirdiyi maarifləndirmə tədbirləri başa çatıb. “Seçki 2024”

Müstəqil Media Mərkəzi xəbər verir ki, bunu MSK-nın iclasında sədr müavini Rövzət Qasimov deyib. “Hazırda yalnız İctimai Televiziyanın efirində məlumatlandırma verilişi davam etdirilir”, – deyərək bildirdi.

Şəxsiyyət vəsiqəsi köhnə olsa da...

“Bizdə olan məlumata görə, bəzi seçicilərin şəxsiyyət vəsiqəsinin etibarlılıq müddəti başa çatıb”. “Seçki 2024” Müstəqil Media Mərkəzi xəbər verir ki, bu barədə Mərkəzi Seçki Komissiyasının sədri Məzahir Pənahov deyib. Onun sözlərinə görə, rəsmi olaraq seçicilərin hamısına bildirilir ki, bu, onların səs verməsinə məhduddiyyət yaratmır. Yəni, seçicilər vaxtı ötmüş şəxsiyyət vəsiqələrinə görə narahat olmasınlar.

Seçki siyasi fəallıq meydanıdır

“Biz müəllimlər də parlament seçkilərində vətəndaşların iradəsinin azad şəkildə ifadə edilməsinə yardım etmək baxımından fəallıq göstəririk. Şəxson özümlə heç bir namizədin lehinə və ya əleyhinə təbliğat

I.HƏSƏNQALA
XQ

Vətən müharibəsinin fəlsəfəsi

V MƏQALƏ

Yadelli işğalçılara qarşı hər bir üsyan qanuni işdir və xalqın birinci borcudur.

STENDAL

Kollektiv şüuri təcrübə

Fəlsəfədə şüuri təcrübə aktual mövzulardan biridir. Ona yanaşmalar fərqlidir. İzahlar da, təbii ki, bir-birindən fərqli olacaq. Bundan başqa, şüuri təcrübənin fərdi və kollektiv səviyyələri vardır. Fərdi səviyyədə şüuri təcrübə insanın həyat yolunda şüurunda faktlaşmış hadisələri ifadə edir. Bu anlamda hər bir insanın başqasına bənzəməyən şüuri təcrübəsi mövcud olur.

Kollektiv səviyyədə şüuri təcrübənin müəyyən edilməsi daha mürəkkəb məsələdir. Kollektiv şüuri təcrübə toplusu təşkil edən fərdlərin, qrupların, sosial kəsimlərin, təbəqələrin dünya duyumu ilə kollektiv birləşmə üsulunun qarşılıqlı əlaqəsində formalaşır. Kollektiv şüuri təcrübə bu anlamda konkret predmetləşmiş, o şüur faktı kimi cəmiyyətin duyusunda və davranışında təzahür edir.

Əslində, kollektiv şüuri təcrübənin fəlsəfi izahı mürəkkəb məsələdir. Daha sadəsi konkret fəaliyyət sahələri üzrə onun təzahür formalarını anlamağa çalışmaq. Bu baxımdan deyə bilərik ki, hər bir cəmiyyətin müharibə haqqında öz şüuri təcrübəsi mövcuddur. Onun qaynaqları etnik, sosial, psixoloji, dünya duyumu, birləşməməyə özəlliyi, özünütəşkil üsulu ilə əlaqəlidir. Bu zaman insanlar intuitiv olaraq kollektiv formada standart sayılan davranışları edirlər. Müharibəni aparmaq və qələbəyə motivasiya olmaq da bu qəbildən olan faktorlara bağlıdır. Yəni hər bir cəmiyyətin müharibə haqqında öz kollektiv şüuri təcrübəsi vardır ki, tarixin bütün dövrlərində özünü göstərir.

Vətən müharibəsi şüuri təcrübə kimi

Etiraf edək ki, Vətən müharibəsinin şüuri təcrübə kimi fəlsəfi araşdırılmasına rast gəlmirik. Bununla bağlı hansı fikir söylənsə, azdır – geniş və dərin araşdırılmalıdır. Vacib saydığımız bir neçə məqamın üzərində dayanmaq.

Əncə onu vurğulayaraq ki, Vətən müharibəsi anlayış kimi dövlətçilik şüurunun tərkib hissəsi olaraq götürülə bilər. Azərbaycanlıların tarixən dövlətə, dövlətçiliyə, hakimiyyət-cəmiyyət münasibətlərinə, fərdin toplumda yeri və roluna özəl münasibəti formalaşmışdır. Bunun kökündə, ümumiyyətlə, qədimdən cəmiyyətin özünütəşkil etmə forması və dövlətin idarə edilməsi əsasının xüsusiyyətləri dayanır.

Özünütəşkil etmə

Azərbaycan cəmiyyətinin özünütəşkil etmə fəlsəfəsi kökdən dövlət və dövlətçilik anlayışları ilə vaxtda mövcud olmuşdur. Bu, kollektiv şüuri təcrübə baxımından prinsipial məqamdır. Çünki bir etnosun kollektiv şüuri təcrübəsində sosial var olmaqla dövlət kimi var olmaq vəhdətdərsə, bu, böhranlı situasiyalarda (müharibə bu qəbildəndir) kollektiv davranışın xüsusi formasını meydana gətirir. Azərbaycan nümunəsində bir müqayisə apararaq.

Qədimdən azərbaycanlılarda dövlət və cəmiyyət anlayışları sinonim kimi işlədilmişdir. Bu, “dövlət” və “el” anlayışlarının eyni semantik mənaya malik olmasında öz ifadəsini tapmışdır. Onun fonunda “pala-

za bütün, elnən sürün” atalar sözü faktiki olaraq “həmişə dövlətin yanında ol” anlamını verir.

Eyni zamanda, kollektiv şüurda dövlətə topluslaşma formasının eyniliyi ailə, tayfa, tayfalar birliyi, xalq və millət səviyyələrində standart təhlükəsizlik kodlarını formalaşdırır. Azərbaycanlılar dövlətin təhlükəsizliyi ilə fərdi, ailə, tayfa, xalq və millət səviyyələrində təhlükəsizliyi eyniləşdirirlər. Yəni azərbaycanlı üçün özünün, ailəsinin, tayfasının, xalqının və bütövlükdə, cəmiyyətin təhlükəsizliyi arasında elə bir fərq yoxdur.

Avropa filosofları bunun səbəbini, ümumiyyətlə, türklərdə qədimdən insanın “öz”ü ilə kollektiv “öz”ünü vəhdətdə təsəvvür edilməsində axtarırlar. Həmin səbəbdəndir ki, türk böyi özü ilə toplumunu şüuri, etik, feili olaraq eyniləşdirir. Bu da avtomatik olaraq bəyən ədalətli olmasını və özünü tamamilə kollektiv fəzilətə həsr etməsinə nəzərdə tutur. Azərbaycanda ədalətli, hüquqi, qanuni olmayanları əsl böy kimi qəbul etməmişlər.

Xarici təhdid qarşısında birləşmə

Beləliklə, belə alınır ki, Azərbaycanda kollektiv təhlükəsizliyin təminatına xidmət edən savaş haqqında özəl təsəvvürlərin ənanəsi vardır. Burada başlıca sosial-psixoloji məqam azərbaycanlıların xarici təhdid qarşısında sürətlə birləşmə qabiliyyəti ilə bağlıdır. Bu birləşmənin si-fərişi sosial mühitdən gəlir, təbii olaraq azərbaycanlıların mənəvi və əxlaqi dünyasında spontan yaranır. Bu, azərbaycanlıların fərdi, ailə və xalq səviyyələrində təhlükələrin bir-birindən ayrılmaması ilə izah oluna bilər. Azərbaycanlıların böhranlı hallarda toparlanmaq fəlsəfəsinin əsasını həmin realıq təşkil edir. Bu səbəbdəndir ki, məsələn, Topxanada ağacların kəsilməsinə

bütün Azərbaycan eyni reaksiyanı verdi – milyonlar küçələrə axışdı. Burada, əlbəttə, bir panik əlaməti də vardır, lakin sürətlə bir araya gəlməyin fəlsəfəsi baxımından olduqca vacib məqamdır.

Fərd – kollektiv münasibətlərinin özəlliyi

Məsələ ondan ibarətdir ki, burada faktiki olaraq azərbaycanlıların fərd – kollektiv münasibətlərinin başlıca özəlliyi əks olunmuşdur. Burada üç keyfiyyət ön sırada çıxır.

Birincisi, dövlət – xalq eyniliyi. İkincisi, azərbaycanlıların fərd olaraq daxilən fədakarlığa aılısı və xalqı üçün can atması.

Üçüncüsü, azərbaycanlıların “namus” və “qeyrət” kimi etik anlayışları ədalətlik, fəzilətlik və ilahi vicdanlılığın sübutu kimi təhtəşürdə qəbul etməsi.

Yəni azərbaycanlı üçün namusu və qeyrətliyi, əslində, ilahi ədalətli, fəzilətli (xeyirxahlıq, hüquqilik, qanunilik anlamlarında) və vicdanı, mövcud olmanın mənəvi və ontoloji təməl faktorları kimi qəbul etməklə birləşə bağlıdır.

Burada “ontoloji” termini vurğulanan faktorların, bütövlükdə, var olmanın mahiyyəti, məzmunu və məqsədinin ünivərsallığını ifadə edir. Azərbaycanlı psixologiyasında, ümumiyyətlə, dünyada həmin anlayışlardan kənarəda yaşamaq “halal” deyildir, “təbii deyildir”, “dünyanın ruhu-na, ilahi qaydaya” ziddir. Məhz buna görə həmin dəyərlər üzərində özünü qurban verməyə dəyər!

Özünüfəda etmə

Bu üç faktorun aktuallaşması kifayətdir ki, azərbaycanlı özünü ailəsi, dövləti və xalqı üçün fəda etsin. Tarixdə və müasir dövrdə bunun sayısız-hesabsız nümunəsi

vardır. 1990-cı il 20 Yanvar hadisələrində özlərini “Azərbaycan namını!” deyib tankların altına atan gənclərimiz, erməni təəcülünə qurban getməmək üçün özünü uca qayalardan atıb, həyatına son qoyan qızlarımız bunlara nümunədir. Kasıb ayaqqabısı ilə pensiyasını əsgərə aparan yaşlı insanımız gözəl nümunədir! Boxçasında olan hər şeyi orduya göndərən analarımız ən şanlı nümunələrdir!

Komandos Mübariz İbrahimovun igidliyi bunun yüksək fədakarlıq nümunələrindəndir! Şuşanın azadlığı uğrunda savaşda yaralandığını 1 saat 30 dəqiqə savaş yoldaşlarından gizlədən və səngərə çatanda huşunu itirən lənkəranlı “canavar” laqəbli İsmayilovun igidliyi də həminəndir. Yoldaşlarını xilas etmək üçün özünü minanın üstünə atan şəkili komandos ayrıca nümunədir! Şübhə etməmə ki, hər bir oxucunun bu kimi sayısız-hesabsız faktları vardır!

Dövlətçilik şüurunda vurğulanan əlamətlərin mövcudluğu azərbaycanlıların Vətən müharibəsinə münasibətini sosial, psixoloji və ideoloji olaraq müəyyən edir. Buradan, bütövlükdə, Azərbaycanda şəhidliyin və qaziliyin fəlsəfi anlamına maraqlı çıxış etmək olar.

Şəhidlik fəlsəfəsi

Əncə, onu vurğulayaraq ki, biz şəhidliyin dini anlamı üzərində dayanırıq. Şəhidliyin dini anlamına böyük hörmətimizi ifadə etməklə bərabər, bu aspektdə kifayət qədər araşdırmaların olduğuna inanırıq. Bizim yanaşmamız sırf dünyəvi kontekstlə bağlıdır. Lakin müəyyən məqamlarda şəhidlikdə dini faktorun roluna da nəzər salmaq lazımdır.

Beləliklə, yuxarıdakı qısa izahlardan belə alınır ki, Azərbaycanda şəhidliyin kökündə fərdin təhtəşürdə özü-ailəsi-eli-dövləti vəhdətini daşması durur. Bu maraqlı sintez tarixən azərbay-

canlığın Vətən uğrunda savaşlarda davranışlarını motivə etmişdir. Onun ən yüksək təzahürü isə çəkinmədən özünü qurban verməsində ifadə olunur. Təsəvvüfi deyildir ki, azərbaycanlı adı məişət həyatında belə, ailəsi üçün özünü fəda etməyə hazırdırlar. Ailənin “təmiz adı” onun üçün yüksək mənəvi və həyatı dəyərdir.

Onu da vurğulayaraq ki, dövlətə eli azərbaycanlı şüurunda eyniləşdirən və motivə edici təsir göstərən mühüm faktor liderin fəaliyyətidir. Azərbaycanlılar qədimdən rəhbərlərinə (böyüklərinə, ağsaqqallara, hökmdarlarına) sədaqətli və sayğılı olmuşlar. Bunun başlıca səbəbi toplumun özünütəşkil fəlsəfəsi ilə bağlıdır. Belə ki, burada üç faktor əsas rol oynayır.

Birincisi, liderin yaratdığı ədalətli qanunlar.

İkincisi, elitar məclisin (bəylər divanının, parlamentin) qəbul etdiyi qanunlar.

Üçüncüsü, toplumu formalaşdırən özünütəşkil qanunu (ona “Yosun qanunu” deyirlər). Lider daim toplumun özünütəşkil qanununu nəzərə almalıdır. Bu, Azərbaycan ailəsinin yaranması qaydalarına, ailədaxili münasibətlərə və ailəni idarə etməyə aid qaydalara əməl etməyi nəzərdə tutur. Onun formalaşmasında isə ailə tərtibəsi başlıca rol oynayır. Yəni ədalətli liderin formalaşmasında ailə tərtibəsi və ailə ənanəsinə münasibət ciddi rol oynayır.

Azərbaycan toplumunun özünütəşkilinin sonrakı mərhələləri olan tayfa, xalq və millət formaları üçün də qədimdən gələn kriteriyalar mövcuddur. Maraqlıdır ki, onlara əməl etməklə dərəcəsi Azərbaycanda liderin ədalətliyinə əsas göstəriciləri kimi qəbul edilir. Prezident İlham Əliyev bütün bu mənəvi keyfiyyətləri dəqiq gözlədiyinə görə cəmiyyət tərəfindən ədalətli lider kimi tam qəbul olunur. Bu məqam dövlət bəyənini şüuri fəaliyyətində xalqın dəstəyini almaq üçün olduqca əhəmiyyətli rol oynayır.

Şəhidliyi motivə edən digər məqam cəmiyyətin özünü formalaşdırılmasında azərbaycanlıların fərd kimi daxilən fədakar olmasını oynadığı rolla bağlıdır. Bu da psixoloji və sosiallaşma baxımından maraqlı və düşündürücü hadisədir. Azərbaycanlı ailənin, evin, yurdun və elin varlığı üçün daxilən fədakarlığa hazırdır. Buna, o, can atır. Görünür, burada “Yosun qanunu” xüsusi rol oynayır. Belə ki, cəmiyyətin birləşmə fəlsəfəsinin təməlində duran bu qanuna görə, inkişaf yalnız kökə bağlılıq şərti ilə mümkündür.

Həmin məqam maraqlı şəkildə bizim təhtəşürdə və şüurda “qanun” anlayışı ilə “hüquq” anlayışını eyniləşdirmişdir. Özü də burada “qanun” var olmanın “təbii hüquq” kimi dərk edilir. Buna görə də Azərbaycan cəmiyyətində hüquqi qanunlara əməl etməyin təməlində “insanın və toplumun təbii haqqını ədalətli müdafiə etmək” anlamı durur. Yəni təbii haqlar hüququ müəyyən edir, əksinə yox. Bu da zaman-zaman hüquqla ədalət anlayışının toqquşmasına səbəb olur.

Bunlar artıq təhtəşürdə möhkəm yer almış inanclardır – onları dəyişmək imkansızdır! Həmin məqamlar bir tərəfdən ənanəni yaşadır, digər tərəfdən istənilən kritik situasiyada kollektiv davranışı motivə edir, ona konkret məzmun və yön verir. Fərdin şəhid olmağa can atması da bu kimi faktorlardan qaynaqlanır.

(ardı var)

Füzuli QURBANOV,
XQ-nin analitiki,
fəlsəfə elmləri doktoru

“Telegram” sahibinin həbsi birqütüblü dünya təfəkkürünün diqtəsidir

İlon Mask tanımayan yoxdur. “X” sahifəsində bir tvit atmaqla milyonlarla insana fikrini çatdırır, siyasi gündəmə təsir edə bilir və hətta birjalari çəşbaş salır. Yəni dünyanın ən varlı adamı informasiya-kommunikasiya erasının səmərəli və təsirli, eyni zamanda, manipulyasiyalara da yol açan ünsiyyət alətlərindən – sosial şəbəkələrdən yararlanmaqla adından söz etdirir. Buna görə də “Tesla” sahibinin “X” (keçmiş adı “Twitter”) sosial şəbəkəsini rekord məbləğdə – 44 milyard dollara alması təsadüfi deyildir.

Cənab Mask sahibi olduğu sosial şəbəkəni getdikcə məhdudlaşdırılan söz azadlığının yer alacağı virtual məkan kimi nəzərdən keçirirdi. Ancaq son illər dünyada, xüsusilə də söz azadlığı və fikir özgürlüyü məsələsində öyünən və hər fürsətdə bunu digər ölkələrə nümunə göstərməyə çalışan Qərbi ölkələrində sosial şəbəkələrə münasibətdə ikili standartlar müşahidə olunur. “Telegram” sosial şəbəkəsinin yaradıcısı Pavel Durovun Fransada həbs olunması məhz belə düşüncəyə ciddi əsas verir. Liberal dünya rusiyalı iş adamının həbsini azad sözə böyük zərbə kimi qiymətləndirir.

Nasist Almaniyaşının bir nömrəli təbliğatçısı Cofez Göbbels deyirdi ki, təbliğat aydınlaşan kimi gücünü itirir. İndi bütün dünya Qərbin demokratiya və azad sözün qorunması barədə şiddətlə apardığı təbliğatın arxasında hansı niyyətlərin gizləndiyini heyrətlə seyr edir. İkinci Dünya müharibəsindən sonra demokratiyanı ən böyük nailiyyət kimi qiymətləndirən Qərbi bu gün ümumi inkişafın təməl prinsipləri adlandırdığı söz azadlığı və fikir müstəqilliyi mövzularını istədiyi formada qiymətləndirməyə çalışır. Təhlükəsizliyin təmin edilməsi adı altında söz və mətbuat azadlığına açıq-gizli həmlələr edir. Bu

həmlələr ictimai rezonans doğuran zaman isə müxtəlif bəhanələrlə manipulyasiyalara əl atır, iz itirməyə çalışır. Bir tərəfdən, söz azadlığının və fikir özgürlüyünün məhdudlaşdırılmasına qarşı çıxan Qərbi digər tərəfdən, ünsiyyət kommunikasiyalarına qarşı açılan “Səlib yürüşü”nü görməzdən gəlir. Belə anlaşılır ki, mətbuat və ya yeni media-kommunikasiya platformaları ancaq bir yere qədər azad ola bilər. Xüsusilə də həmin yeni kommunikasiya vasitələri Qərbin nəzarətindən kənarəda olan zaman bu hücumlara müxtəlif don geyindirilir.

Dediklərimizə son nümunə kimi “Telegram” sosial şəbəkəsinin yaradıcısı Pavel Durovun Fransada həbs olunmasını göstərmək mümkündür. İndi rəsmi Paris bütün dünyanı inandırmağa çalışır ki, “Telegram” sahibinin həbsi siyasi xarakter daşımır. Belə bir iddianı Fransa prezidenti Emmanuel Makron da səsləndirdi. Bunun ardınca Fransa Prokurorluğu Pavel Durova qarşı itihamların siyahısını dərc etdi. O, narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinin təşkilində daxil olmaqla, ümumilikdə, 12 maddə ilə itiham olunur. İtihamlara əsasən, rus iş adamı 20 il və ya daha çox həbs cəzası gözləyir. Ancaq Fransa prezidentinin iddiası dünyada birmənalı qarşılanmadı. Hətta İlon Mask “X” sahifəsində Emmanuel Makrona

belə bir sual ünvanladı: “Dünya ictimaiyyətinin onun niyə həbs edildiyi barədə daha ətraflı məlumat alməsi faydalı olardı”.

Təbii ki, P.Durovun həbsinin səbəbləri çoxdur. Həbs ilə bağlı bir çox ehtimal irəli sürülür, lakin bunlardan ikisi daha inandırıcı görünür: Pavel Durovun Qərbi qəşfiyyət xidmətləri ilə əməkdaşlığa məcbur etmək və ya “Telegram”ın maliyyə oksigenini kəsməklə fəaliyyətinə son qoymaq. Rusiya mənbələri də iddia edirlər ki, Pavel Durovun həbsi təkcə söz azadlığına təzyiq deyil, həm də Rusiyaya qarşı hibrid müharibənin yeni mərhələsidir. Eyni zamanda, şimal qonşumuzda belə düşünülür ki, son həbs əməliyyatının ABŞ-də düşünüldüyü və Amerika agentlərinin rəhbərliyi altında həyata keçirildiyi açıq-aydın görünür. Bundan başqa, “Telegram”ın ABŞ-də po-

pulyarlığı Avrasiya ölkələrindəki qədər yüksək deyil. Bu isə o deməkdir ki, “Telegram”, məsələn, TikTok kimi, qadağan edilə bilər. Buna görə də, ehtimallar arasında daha çox siyasi motivlər inandırıcı görünür.

Maraqlıdır ki, Fransa prezidentinin də fəal “Telegram” istifadəçisi olduğu bildirilir. “Politico”nun mənbələrinə istinadən verdiyi məlumata görə, təkcə Makron deyil, Fransa elitasının digər üzvləri də “Telegram”dan istifadə edirlər. Şifrələnmiş mesajların mübadiləsi proqramı siyasi və media dairələrində, o cümlədən Fransa prezidentini təhrifdən fəal şəkildə istifadə olunur. Əslində, fransızlar da bilir ki, “Telegram” unikal koda malik mesencerdur. “Telegram” kodunun özəlliyi ondan ibarətdir ki, adı səhbətlərin tarixi bulud

serverlərində saxlandığı halda, şifrələmə ilə qorunan yazışmalar dialoqun davam etdiyi zaman cihazların yaddaşından başqa heç bir yerdə saxlanmır. İstifadəçi belə yazışmaları telefon vasitəsilə aparırsa, o zaman fərdi kompüterdəki hesabına daxil olduqdan sonra eyni çatı açma bilməyəcək. Beləliklə, üçüncü tərəfin şifrələnmiş rabitə kanallarına çıxış əldə etməsi üçün təkcə dialoq aparılan hesabların bağlı olduğu telefon nömrələrini bilmək deyil, həm də cihazların özlərinə giriş əldə etməsi lazımdır. Buna görə də ekspertlər qeyd edirlər ki, “Telegram” istifadəçilərinin məlumatları məxfi olaraq qalacaq.

Siyasi şərhçilərin sözlərinə görə, Pavel Durovun həbsi qlobal miqyasda Qərbi ölkələrinin çoxqütüblü qarşı birqütüblülük uğrunda apardığı hibrid müharibənin yeni mərhələsi kimi qiymətləndirilə bilər. İnformasiya döyüşündə üstünlük əldə etmək isə həmişə mümkün deyildir. Belə bir üstünlüyü əldə etmək isə ölkə daxilində rəqiblərlə mübahisədə olan Makron hökuməti üçün əlavə dividend verəcək. Belə bir üstünlüyü əldə etmək isə ölkə daxilində rəqiblərlə mübahisədə olan Makron hökuməti üçün əlavə dividend verəcək. Belə bir üstünlüyü əldə etmək isə ölkə daxilində rəqiblərlə mübahisədə olan Makron hökuməti üçün əlavə dividend verəcək. Belə bir üstünlüyü əldə etmək isə ölkə daxilində rəqiblərlə mübahisədə olan Makron hökuməti üçün əlavə dividend verəcək.

S.ELAY
XQ

Beynəlxalq dəhlizlər Azərbaycanı dünyaya daha sıx qovuşdurur

(əvvəlki 1-ci səhifədə)

Dövlət Gömrük Komitəsindən isə bildirilib ki, hesabat dövründə respublikada dəmir yolu nəqliyyatı ilə 1 milyard 792 milyon 589 ABŞ dolları dəyərində 4 milyon 74 min 238 ton yükün daşınması üzrə idxal-ixrac əməliyyatları həyata keçirilib. “Azərbaycan Dəmir Yolları”nın (ADY) məlumatına görə, cari ilin yanvar-iyul aylarında Şimal-Cənub Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizi ilə tranzit yük daşımalarının həcmi 434 min 651 ton (ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 25 faiz çox) olub. Tranzit yükdaşımada dəhlizin Azərbaycandan keçən Astara-Yalama və Yalama-Astara istiqamətləri üzrə gerçəkləşdirilib.

Yuxarıda vurğulanan müsbət göstəricilər nəqliyyat sektorunda həyata keçirilən islahatların məntiqi nəticəsidir. Hazırda Azərbaycanın sosial-iqtisadi həyatının bütün sahələrində olduğu kimi, bu sektorda da irihəcmli layihələr reallaşdırılır, respublikamız beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin formalaşması prosesinə fəal şəkildə qoşulur, eləcə də ölkənin tranzit potensialının artırılması istiqamətində mühüm addımlar

atılır. Bütün bu tədbirlər isə yük daşımalarında yüksək göstəricilərin əldə edilməsi ilə nəticələnir.

Yeri gəlmişkən, ADY-nin strateji sənədinə əsasən, 2030-cu ilə qədər qarşıya bir sıra vacib tapşırıqlar qoyulub. Onların sırasında Şərqi-Qərbi və Şimal-Qərbi dəhlizlərinə fokuslanaraq Çin-Türkiyə və Rusiya-Türkiyə ticarətindən daha çox yararlanmaq, ixrac və idxal əməliyyatlarında bazar mövqeyini saxlamaq, regional və global tərəfdaşlıqları genişləndirmək, rəqabətə davamlı kommersiya əməliyyatları qurmaq kimi məsələlər diqqət mərkəzində saxlanılıb. Eyni zamanda, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xətti və Orta Dəhlizlə əməliyyatları xüsusi önəm vermək prioritet istiqamət olaraq qəbul edilib. Bunun üçün həm ölkə daxilində, həm də xaricdə müasir, inteqrə olunmuş və dayanıqlı şirkət brendinin formalaşdırılması istiqamətində zəruri addımların atılmasına başlanılıb.

Qeyd edək ki, Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin avqustun 19-da Azərbaycana dövlət səfəri çərçivəsində bir sıra

mühüm məsələlərlə yanaşı, Şimal-Cənub Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin inkişafı məsələsi də müzakirə edilib. Prezidentlərin mətbuata bəyanatlarına çıxışlarında bu layihənin önəmi xüsusi vurğulanıb. Dövlətimizin başçısı adıçəkilən nəqliyyat dəhlizi haqqında danışıqdan, onu Bakı və Moskvanın dövlətlərarası münasibətində müstəsna əhəmiyyətə malik infrastruktur kimi qiymətləndirib: “Azərbaycanın ərazisində Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinin həm dəmir yolu, həm də avtomobil yolu seqmentləri tam şəkildə reallaşdırılıb və uğurla fəaliyyət göstərir. Hazırkı məqamda bu dəhlizin ötürücülük qabiliyyətini yüksəltmək üçün onun dəmir yolu sahəsinin modernləşdirilməsi ilə məşğuluq. Biz ildə 15 milyon ton və daha çox yüklərin daşınması imkanlarından danışıq”.

Buradan aydın görünür ki, Prezident İlham Əliyevin iqtisadi saxələndirmə siyasətində əlverişli coğrafi mövqeyi olan ölkəmizin tranzit potensialının reallaşdırılması mühüm önəm daşıyır. Bununla bərabər beynəlxalq və regional nəqliyyat dəhlizlərinin inkişafı da iqtisadiyyatımızın

Ekspert rəyi

Aqil ƏSƏDOV,
İqtisadi İslahatların Təhlili və
Kommunikasiya Mərkəzi strateji
planlaşdırma şöbəsinin müdiri

Qloballaşma və inteqrasiya proseslərinin dünyanı vahid iqtisadi orqanizmə çevirdiyi, İKT-nin ölkələr arasındakı məsafəni “kiçiltiyi” bir zamanda nəqliyyat əlaqələri global və milli çərçivədə daha ciddi önəm kəsb etməyə başlayıb. Müasir dövrdə hansısa ölkəni özünü təcrid vəziyyətində təsəvvür etmək qeyri-mümkündür. Artıq xarici bazarlara çıxmaq, dünya bazarında rəqabətqabiliyyətli milli məhsullarla mövqə tutmaq, global məkanda cərəyan edən sosial-iqtisadi proseslərdə fəal iştirak etmək, milli və beynəlxalq miqyasda baş verən dəyişikliklərə çevik uyğunlaşmaq qabiliyyəti kimi amillər ayrı-ayrı milli dövlətlərin, eləcə də bütövlükdə dünyanın dinamik və davamlı tərəqqisinin zəruri şərtinə çevrilib. Bütün bu prosesləri nəqliyyat-sız təsəvvür etmək qeyri-mümkündür. Bu isə o deməkdir ki, beynəlxalq nəqliyyat dəhlizləri milli dövlətlərin iqtisadi mövqəduğunun və davamlı inkişafının mühüm tərkib hissəsidir.

Bu mənada, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 23 noyabr tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının ərazisindən keçən beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin tranzit potensialının artırılması və tranzit yükdaşımaların təşviqinə dair 2024–2026-cı illər üçün” Fəaliyyət Planında konkret məsələlər üzrə 24 istiqamətdə müxtəlif tədbirlərin reallaşdırılması nəzərdə tutulur ki, bu da nəqliyyat-tranzit-logistika xidmətlərini bütövlükdə əsas gəlir mənbələrindən birinə çevirməyə, ölkəmizin mövqədu daşıma

xidmətləri potensialından daha səmərəli şəkildə istifadə etməyə şərait yaradacaq.

Müasir dövrdə beynəlxalq nəqliyyat dəhlizləri artıq bir dəyər zəncirinə çevrilib. Daşınma xərclərinin hazır məhsulların üzərində təsiri yeni bir dəyər formalaşdırır. Bu dəyərin formalaşmasında dəhlizlər boyunca bütün ölkələrin bu və ya digər şəkildə payı var. Eyni zamanda bu dəyər cəmiyyətin layiqli həyat səviyyəsinə və iqtisadiyyatın normal fəaliyyətinə ciddi şəkildə təsir imkanlarına malikdir. Aydın ki, məsafə və zaman daşınma xərcləri ilə düz mütənasibdir. Dəhlizlərin daha əlverişli və qısa arazilərdən keçməsi arzuolunandır. Eyni zamanda, məsafələrin qısalması mümkün olmadıqda belə, üzv dövlətlərin daşınma müddətini qısaltmaq imkanları mövcuddur ki, bu da xərclərin azaldılmasına təsir edir.

Böyük İpək Yolunun bərpası istiqamətində davamlı işlər görən, tədbirlər həyata keçirən Azərbaycan Respublikası, nəhayət, 2005-ci ildə Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinə də qoşuldu. Beləliklə, ölkəmizin Şərqi-Qərbi (Böyük İpək Yolu) və Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizlərinin kəsişməsində Avropa və Asiyanın mühüm nəqliyyat tranzit qovşağına çevrilmək imkanları daha da artdı. Onu da qeyd edək ki, Azərbaycan yeganə ölkədir ki, Şimal-Cənub və Şərqi-Qərbi nəqliyyat dəhlizləri layihələrinin ikisində də iştirak edir.

səmərəliliyinin artırılmasına müsbət təsir göstərir. Eyni zamanda, nəqliyyat, infrastruktur və logistika sahələrində birgə layihələr dövlətimizin iqtisadi imkanlarını genişləndirir, əhəmiyyətini artırır.

Bu istiqamətdə həyata keçirilən tədbirlərin nəticəsidir ki, son 10 il ərzində

nəqliyyat sektorunda orta illik artım tempi 3,5 faiz təşkil edib, yeni infrastruktur qurulub, özəl investisiyalar artıb. Ölkə regional əhəmiyyətli nəqliyyat-logistika və ticarət qovşağına çevrilib və əsas ticarət marşrutlarından bəhrələnməyin əsası qoyulub.

Naxçıvanın turizm potensialı dirçəldilir

Prezident İlham Əliyevin 2023-cü il 5 iyun tarixli sərəncamı ilə təsdiqlənən “Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına dair 2023–2027-ci illər üçün Dövlət Proqramı”nda 11 prioritet istiqamətdən birini də turizm təşkil edir. Proqramda qədim diyarda turistlərin tələbatına uyğun xidmət sahələrinin yaradılması əsas məqsədlərdən biri olduğundan son bir neçə ildə bu sahənin inkişaf etdirilməsi daha çox diqqət çəkir. Naxçıvan şəhərində turistlərin yerləşdirilməsi, onlara müasir işə xidmətlərinin göstərilməsi bu sektorda fəaliyyət göstərən sahibkarlar üçün əsas hədəflərdən biridir. Müasir dövrdə bu xidmətləri otel və mehmanxanalara yanaşı, həm də onlara bağlı istirahət və əyləncə kompleksləri həyata keçirir. Məqsəd bir ünvanda turistlərə müxtəlif növ xidmətlərin göstərilməsinə təmin etməkdir. Elə Naxçıvan şəhərində son illər istifadəyə verilmiş “Saat meydanı” istirahət kompleksi də bu cür turizm obyektlərindən biridir.

Hazırda Naxçıvan şəhərində yerli və əcnəbi qonaqların ən çox üz tutduqları bu kompleks muxtar respublikanın tanınmış sahibkarlıq subyektlərindən olan “APF otellər qrupu” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinə daxildir. Cəmiyyətin direktoru Emil Bədəlov bizimlə söhbətində bildirdi ki, 7500 kvadratmetrdən çox əraziyə malik kompleks klassik və milli memarlıq üslubunda inşa olunub və ikimərtəbəli binadan, 21 metrlik saat qülləsindən və meydandan ibarətdir.

Dairəvi formada tikilmiş binanın birinci mərtəbəsində fərqli ölkələrin mətbəxinə məxsus 4 restoran yerləşir və bu restoranlarda turistlər fərqli qastronomiya nümunələrindən yararlanı bilərlər. Belə ki, “Dəstana” restoranında milli Azərbaycan yeməkləri, o cümlədən Naxçıvan mətbəxinin ləziz təamları, “Anadolu” restoranında türk, “Jasmin” restoranında çin və yapon, “Batumi” restoranında isə gürcü mətbəx nümunələri qonaqlara təklif olunur.

Buradakı “Chef M”-də amerikan tərzli fast-food, “Chocho”-da isə müxtəlif növ kofe və şirniyyat növləri təqdim edilir. Bundan əlavə, kompleksin birinci mərtəbəsində “Mini-mini” uşaq bağçası, gənclər üçün oyun zalı, hədiyyələr satılan mağaza, 4 zaldan ibarət 125 yerlik kinoteatr da yerləşir.

Binanın ikinci mərtəbəsində isə “Saat meydanı” oteli fəaliyyət göstərir. Otel 43-ü standart, 4-ü süit omlaqla 47 otaqdan ibarətdir. Burada qonaqların gəcələməsi üçün lazımı şərait yaradılıb. Bu sahibkarlıq subyektinə məxsus digər “Qrand” oteli isə 32 otaqdan ibarətdir. Bu otel də qonaqların istirahəti üçün lazımı şəraitə malikdir, həmçinin burada da restoran və kafə fəaliyyət göstərir.

Qeyd edək ki, “Saat meydanı” istirahət kompleksi artıq muxtar respublikada bir çox tədbirlərin təşkil olunduğu ideal məkən kimi də tanınır. Məsələn, bu ilin may ayında təşkil olunan “BOOKFEST” kitab festivalı, iyundan Naxçıvan Dövlət Universitetinin məzun günü, eləcə də bir çox muxtar respublika əhəmiyyətli tədbirlər məhz “Saat meydanı”nda keçirilib.

Bu yaxınlarda Naxçıvanda təşkil ediləcək “Sığorta festivalı” da burada keçiriləcək. Artıq bununla bağlı hazırlıqlara başlanılıb. Mütəxəssislər qeyd etdi ki, turizm xidmətləri müasir bilik, bacarıq və davranışları özündə cəmləşdirəndən qadın hazırığı da daim diqqət mərkəzində saxlanılır. Buna görədir ki, Naxçıvan Dövlət Universitetində turizm ixtisası üzrə təhsil alan tələbələr burada təcrübə məşğələlərinə cəlb edilib.

Səbuhi HƏSƏNOV
XQ

Ölkəmiz dünyada 4-cü fındıq ixracatçısıdır

Ötən il bu sahədə qazanc 119,6 milyon dollar olub

Son illər Azərbaycanda kənd təsərrüfatının inkişafına dövlət dəstəyi getdikcə gücləndirilib, bu sahədə ardıcıl islahatlar aparılır, məhsuldarlığı və istehsal artıran “ağıllı kənd təsərrüfatı” kimi prinsiplər və layihələr tətbiq olunur. Məhz bu tədbirlərin nəticəsidir ki, kənd təsərrüfatı sektoru ölkənin qeyri-neft iqtisadiyyatının mənzərəsinin əsas sahələrindən birinə çevrilib. Elə qeyri-neft sektorunun ixracında aqrar sektorun payının ildən-ilə artması da bunu təsdiq edir.

Ölkəmizdə kənd təsərrüfatının bitkiçilik sahəsinin ənənəvi və önəmli istiqamətlərindən biri də fındıqçılıqqa bağlıdır. Son illər dövlətin fındıqçılığın inkişafına göstərdiyi lazımı dəstək fermerlərdə bu sahəyə marağı xeyli artırıb. Bunun nəticəsidir ki, ölkədə fındıq bağlarının sahəsi ildən-ilə genişləndirilib. Sözügedən sahə əlverişli iqlim və dövlətin strateji təşəbbüslərinin sinerjisi nəticəsində qeyri-neft sektorunun ixracına mühüm töhfə verməyə davam edir.

Bu kompleks tədbirlər sayəsində ölkəmiz global səviyyədə dünyanın ixrac liderləri arasında mövqeyini möhkəmləndirib. Beynəlxalq Ticarət Mərkəzinin 2023-cü il üzrə son məlumatlarına görə, Azərbaycan global meşə fındığı ixracatçıları siyahısında 4-cü yerdə qərarlaşıb. Belə ki, ötən il ölkəmiz dünya bazarına 119,6 milyon dollar dəyərində fındıq ixrac edib. Bununla da, Azərbaycanın fındığın global ixracda payı 6,5 faizə çatıb. Sıralmada ilk üçlüyə isə Türkiyə (995,3 min ton – 53,8 faiz), Çili (232,6 min ton – 12,6 faiz) və İtaliya (185,8 min ton – 10 faiz) daxildir. Beşliyi isə ABŞ (99,1 min ton – 5,4 faiz) tamamlayıb.

Yeri gəlmişkən, Azərbaycanda yetişdirilən meşə fındığı üstün keyfiyyətə və zəngin dadı malik olduğundan beynəlxalq bazarlarda getdikcə daha çox müştəri qazanır. Əvvəlki illərdə bu məhsul əsasən Rusiya, Almaniya, İtaliya və İsveçrəyə ixrac olunub. Lakin ölkəmizdə qeyri-neft ixracının şaxələndirilməsi ilə bağlı həyata keçirilən tədbirlərin nəticəsi olaraq 2023-2024-cü illərdə meşə fındığının ixrac coğrafiyası bir qədər də genişlənməyə Ukrayna, Belçika, Estoniya və İsrail kimi ölkələrə əhatə edib.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda fındıq yığımının 99 faizi fərdi sahibkar, ailə kəndli və ev təsərrüfatlarının payına düşür. 2023-2024-cü illərin statistik göstəricilərinə görə, ölkədə əsasən 39 şirkət fındıq ixrac edir. Onlardan 34-nün illik ixracı 100 min dolları, 24-nün isə illik ixracı 1 milyon dolları üstələyir.

Ölkə iqtisadiyyatında qeyri-neft sektorunun payının artırılması kimi strateji hədəfi olan İxracın və İnvestisiyaların Təşviqi Agentliyi – AZPROMO kənd təsərrüfatı məhsullarının, o cümlədən fındığın ixracının genişləndirilməsində və coğrafiyasının şaxələndirilməsində mühüm rol oynayır. İxracın təşviqi mexanizmi-

lərinin tətbiqi vasitəsilə qeyri-neft ixracının stimullaşdırılmasına töhfə verən AZPROMO-nun dəstəyi ilə fındıq ixrac edən 9 yerli şirkət 2023-cü ildə “Anuga 2023” və 6-cı Çin beynəlxalq idxal sərgiləri, 2024-cü ildə isə “Foodex Japan 2024”, “Prodexpo 2024” və “Russia Halal Expo 2024” kimi sərgilərdə, eləcə də Cənubi Koreya şirkətlərinin Azərbaycana təşkil olunmuş alıcı missiyasının görüşündə iştirak edib.

Bir məqamı da diqqətə çatdıraq ki, ölkəmizdə qeyri-neft məhsullarının ixracının şaxələndirilməsi üçün nəzərdə tutulan təşviqi mexanizmlərdən biri də sahibkarlara qeyri-ənənəvi bazarlara çıxmağa kömək etmək məqsədilə logistika subsidiyalarının verilməsidir. Logistika dəstək mexanizmi ixracatçılara təkcə yeni və qeyri-ənənəvi bazarlara inteqrasiyaya kömək etmək məqsədilə verilməsi nəzərdə tutulub. Bu da öz növbəsində fındıq ixracatçılarımızın yeni bazarlara çıxışını təşviq edəcək.

Kənd təsərrüfatı üzrə ekspertlərin fikrincə, Azərbaycanda fındıqçılıq geniş əkin sahələri və yüksək məhsuldarlıqla xarakterizə olunur. Belə ki, 2023-cü ilin sonuna fındıq əkinlərinin sahəsi 81min 801,5 hektar təşkil edib. Ötən il ümumi məhsul yığımı isə 4,6 faiz artaraq 75 min 409,3 tona çatıb. Ölkəmizin ən çox fındıq bağlarının yerləşdiyi Şəki-Zaqatala və Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonlarında 2023-cü ildə fındıq yığımı müvafiq olaraq 56 min 580,1 ton və 13 min 714,6 ton təşkil edib.

Ölkə ərazisində subsidiya mexanizminin tətbiqi fındıqçılığa marağı artırır. Aqrar Subsidiya Şurasının qərarına əsasən, 2023-cü il sentyabrın 1-dən 2024-cü il mayın 31-dək boş olan meşə fondu torpaqlarında, dağlıq və dağətəyi ərazilərdə salınan intensiv fındıq bağlarının hər hektarına görə 5 min manat məbləğində əkin subsidiyası ödənilib. Xatırladaq ki, subsidiya 1 hektara minimum 330 ədəd ocağın olduğu və damcı suvarma sistemi ilə təmin olunmuş intensiv meyvə bağlarına aid edilir. Subsidiya veriləcək digər meyvə bağla-

rında isə 1 hektara əkilmiş tinglərin minimum sayının 90 ədəd olması müəyyənəndirilib. Yeri gəlmişkən, Aqrar Subsidiya Şurasının qərarı fındıq üzrə əkin əmsalı Ağdam, Ağdaş, Ağstafa, Ağsu, Balakən, İsmayıllı, Zaqatala, Zəngilan, Xaçmaz, Xocavənd, Qax, Qəbələ, Quba, Qubadlı, Oğuz, Qusar, Qazax, Tartar, Tovuz, Şabran, Şamaxı, Şəki, Şəmkir və Yardımlı rayonlarına şamil edilir.

Bununla yanaşı, son illər Azərbaycanda kənd təsərrüfatında sığorta mexanizminin tətbiqi də fermerləri fındıq yetişdirməyə həvələndirir. Artıq təsərrüfat sahibi əmin ki, baş verə biləcək hər hansı təbii fəlakət səbəbindən dəymiş ziyanın qarşılmasında Aqrar Sığorta Fondu onun yanındadır. Məlum olduğu kimi, fındıq sahələrinin sığortalanması zamanı bitkinin məhsuldarlığı, qiyməti, yerləşdiyi ərazi və seçilən sığorta zərri nəzərə alınır. Onu da qeyd edək ki, qaydalara əsasən, hesablamaları aparılması üçün fındığın 1 hektar sahəsi üçün məhsuldarlıq və məhsulun qiymət normaları müəyyən edilib. Daha doğrusu, sığorta fındığın bir hektarı üçün məhsuldarlıq normasına uyğun olaraq ödənilir. Bu da məhsulun bir sentneri üçün, təqribən, 350-550 manat təşkil edir.

Aqrar Sığorta Fondunun məlumatına görə, fındıq sahəsinin sığortalanması zamanı fermerlərə sığorta haqqının ödənilməsinə əlavə güzəştlər də nəzərdə tutulub. Belə ki, sığortalanmış məhsulun yerləşdiyi ərazi dolu riskindən qorunma konstruksiyalarına malik olduqda sığorta haqqına 5 faiz güzəşt edilir. Bundan əlavə, sığorta hadisəsi olmadan başa çatdıran hər il görə fermer sığorta haqqında 5 faiz güzəşt almaq hüququna malikdir. Məsələn, hadisəsiz keçən bir ildən sonra sığorta haqqında 5 faiz, iki ildən sonra 10 faiz, üç ildən sonra isə 15 faiz güzəşt nəzərdə tutulur.

Səhifəni hazırladılar:
Vaqif BAYRAMOV,
Mirbəğir YAQUBZADƏ
XQ

Qlobal iqlim konfransı və medianın kommunikasiya strategiyası

Bu ilin noyabrında Bakıda keçiriləcək BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransı çərçivəsində COP29 Sədrliyi və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İlimdəki Nümayəndəliyi "PAŞA Holding" və "Trendyol" şirkətlərinin dəstəyi ilə media üçün effektiv kommunikasiya strategiyalarına həsr olunan seminar təşkil edib.

Seminar yerli medianı COP29 prosesləri ilə daha yaxından tanış etmək və bu mühüm iqlim fəaliyyətinin işıqlandırılması xüsusunda mətbuat nümayəndələrinin peşəkar potensialının artırılmasına yönəlib.

Tədbirdə çıxış edən BMT-nin İqlim Dəyişmələri Çərçivə Konvensiyasının əməkdaşı Aleksandr Saier konvensiyanın əsasının 1992-ci ildə qoyulduğunu xatırladı. O, Çərçivə Konvensiyasına 197 ölkənin və Avropa İttifaqının qoşulduğunu bildirdi: "Biz iqlim dəyişmələri haqqında hesablatlar hazırlayırıq, bununla əlaqədar müxtəlif qurumlara və ölkələrə kömək göstəririk. Hesabatlar cəmləndikdən sonra isə vacib qərarların qəbulu üçün COP tədbirləri keçirilir. Hər kəsə tanış olan Paris sazişi hazırda iqlim problemlərinin qarşısının alınması ilə bağlı ən vacib saziş hesab edilir. Paris sazişinə əsasən, üzv olan ölkələr iqlim dəyişikliyinə yaratdığı problemləri azaltmaq məqsədilə hər 5 ildən bir yeni tədbirlər planı hazırlamalıdır. Növbəti tədbirlər planının 2025-ci ildə təqdim ediləcəyi nəzərdə tutulub".

A.Saier vurğulayıb ki, əsas hədəf kimi iqlim dəyişmələri 1,5 dərəcə çərçivəsində saxlanılmalıdır: "Son illərdə iqlim dəyişmələrinin sürətlənməsi problemlərin aradan qaldırılması üçün daha çox vəsait tələb edir. Ona görə də Bakıda keçiriləcək COP29-da iqlim dəyişmələrinin fəsadlarının aradan qaldırılması üçün sərf ediləcək maliyyə hədəflərinin müəyyənləşdirilməsi diqqət mərkəzində olacaqdır".

"Əvvəllər iqlim dəyişikliyinə uyğunlaşmaq üçün ildə təxminən 100 milyard ABŞ dollarına ehtiyac olduğu müəyyən edilmişdi, lakin son illərdə əmin olduq ki, iqlim dəyişikliyi və onun fəsadları özünü daha sürətlə göstərir və gətiricə daha çox investisiya tələb edir", – o qeyd edib.

A.Sayer daha sonra bildirdi ki, Bakıda keçiriləcək sessiya iqlim maliyyələri baxımında mühüm əhəmiyyət kəsb edəcək.

COP29-un baş danışıqçısı, xarici işlər nazirinin müavini Yalçın Rəfiyev seminar-da vurğulayıb ki, konfrans çərçivəsində maliyyələşmə ilə bağlı sənəd (Yeni kollektiv kompiyyət hədəfi) imzalanarsa, əksər

dövlətlər üçün Paris Sazişinin əhəmiyyəti bir daha diqqət mərkəzinə yönələcək: "Bütün inkişaf etməkdə olan ölkələrdə iqlim fəaliyyətinin maliyyələşdirilməsi problemin həllinə əlverişli şərait yaranacaq, 1,5°C hədəfini reallaşdıracaq, emissiyaları azaldacaq".

COP29-un baş danışıqçısı bildirdi ki, iqlim dəyişmələri hazırkı ssenari ilə davam etsə və ya daha da ağırlaşsa, dünyanı böyük fəlakət gözləyir. Bunun qarşısını almaq üçün BMT-yə üzv ölkələr, eləcə də Rio konvensiyasına və Paris sazişinə tərəfdar dövlətlər ciddi və nəticəyönlü addımlar atmalıdır. COP29 konfransının bu istiqamətdə əsas məqsədlərindən biri iqlim dəyişmələri ilə mübarizə üçün 100 milyard dollarlıq yuxarı həddin müəyyənləşdirilməsidir. Düşünürəm ki, COP29 üçün nəzərdə tutulan məqsədlərə nail olaçağıq.

Y.Rəfiyev Azərbaycanda COP29-un təşkilatı üçün digər ölkələrlə müqayisədə daha qısa zaman ayrıldığına baxmayaraq, konfransın qüsuruz və müvəffəqiyyətli keçirilməsi üçün işlərin planlı şəkildə icrasının davam etdiyini bildirdi.

Baş danışıqçının sözlərinə görə, bu il Bakıda keçiriləcək COP29-dan əsas gözlənti kollektiv kompiyyət hədəfinin müəyyənləşdirilməsidir. "Bu nə deməkdir? 2009-cu ildə Kopenhagenə keçirilən COP zamanı qəbul edilən qərar əsasında, inkişaf etmiş dövlətlər iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə inkişaf etməkdə olan dövlətlərə 100 milyard dollar yardım etməlidir. Bunlar da qrantlar və təmənnaş yardım şəklinə olmalıdır. Bu il Bakıda keçiriləcək COP-dan əsas gözlənti bu 100 milyard dollarlıq yardımın yuxarı həddini müəyyənləşdirməkdir. Çünki artıq illər keçib, dünya iqtisadiyyatı dəyişib, tələblər və ehtiyaclar artıb, ölkələrin də buna uyğun ehtiyacları dəyişib".

Y.Rəfiyev COP29-da "inkişaf etmiş ölkələr inkişaf etməkdə olan ölkələrə nə qədər yardım etməlidir" sualına cavab verilməsinin zərurətini də vurğulayıb: "Bu istiqamətdə ilin əvvəlindən dünya ölkələri ilə işləyirik. Hazırda danışıqlar prosesinə hazırlıq gedir. Məvqələrdə aydınlıqlar var. Bunun ortaq nöqtəyə gətirib konsensusa çatmaq üçün strategiyamız üzərində çalışırıq".

COP29 Əməliyyat Şirkətinin İdarə Heyətinin sədri və Əməliyyatlar üzrə baş icraçı Nərimin Çarçalova isə konfransın

qarşısında konkret hədəflər qoyulduğunu və Bakı Olimpiya Stadionunda artıq hazırlıq işlərinə başlanıldığını bildirdi: "COP29-un keçiriləcəyi məkan "mavi zona" adlanır. Oradakı yerlər "A, B, C, D, E" zonalarına bölünüb. Media əməliyyatları "D" zonasında həyata keçiriləcək. Bir də "V.I.P." ərazi var ki, bura müxtəlif ölkələrin dövlət və hökumət başçıları üçün nəzərdə tutulub".

Medianın iqlim böhranının həllində mühüm rol oynadığını vurğulayan V.Andreeva bildirdi ki, jurnalistlər COP prosesində iqlim dəyişikliyinə təsirlərinə ən çox məruz qalanların səslərinə səs verə, onların təcrübələrinin və həll yollarının eşidilməsi və həyata keçirilməsini təmin etməkdə səfərbər olmalıdırlar.

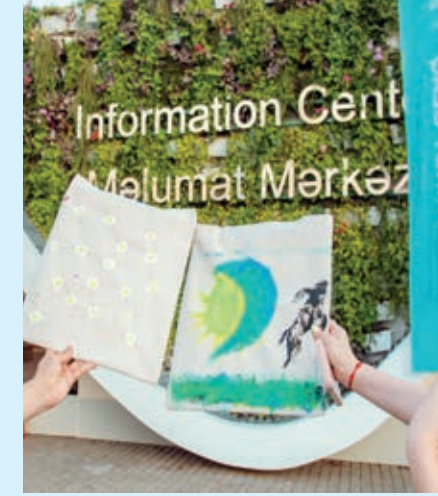
Medianın COP29-da səmərəli iştirakı mövzusunda çıxış edən COP29-un İqlim üzrə yüksək səviyyəli çempionu Nigar Arpadarai COP prosesinin ətraf mühit və iqlim məsələlərinə əhatə etməklə yanaşı, ümumilikdə, gələcəyin iqtisadi modelinin müəyyənləşdirilməsini qeyd edib, bu baxımdan müfəssəl ictimai rəyin formalaşdırılmasında medianın üzərinə düşən məsuliyyəti, eləcə də COP29-un gündəmə gətirdiyi mövzuların daqiqə və ətraflı işıqlandırılmasının vacibliyinə toxunub.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Administrasiyasının Qeyri-hökumət təşkilatları ilə iş və kommunikasiya şöbəsinin baş məsləhətçisi və COP29-un Kommunikasiya Qrupunun üzvü Cəmalə Əliyeva seminar-da çıxış edərək baş verə biləcək böhran vəziyyətlərinin, insidentlərin effektiv kommunikasiyası və bu şəraitdə medianın rolu və fəaliyyəti, media ilə birgə əməkdaşlıq kimi məsələlər barədə məlumat verib. C.Əliyeva böhran vəziyyətlərində media tərəfindən faktlara əsaslanan düzgün məlumatların yayılmasının dezinformasiya və manipulyasiya hallarının qarşısının alınmasına, cəmiyyətin düzgün istiqamətləndirilməsinə əhəmiyyətli təsir göstərə biləcəyini bildirdi.

COP29 Azərbaycan Əməliyyat Şirkətinin Koordinasiya Şurasının üzvü və mətbuat katibi Ayan Nəcəf isə konfrans zamanı "yaşıl" və "mavi" zonalarda fəaliyyət göstərəcək media xidmətləri və infrastruktur haqqında ətraflı məlumat verərək medianın nüfuzlu sammitdə iştirakı üçün yaradılan infrastruktur, eləcə də zəruri prosedur və icazələrdən bəhs edib.

"Ekoloji təmiz həyat tərzinə keçid"

COP29 Məlumat Mərkəzində ekoloji mövzularda ictimaiyyətin diqqətinə cəlb edilməsinə yönələn təşəbbüslərin davamı olaraq "Ekoloji təmiz həyat tərzinə keçid" adlı toplantı keçirilib.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin COP29 könüllüləri ilə birgə təşkil etdiyi aksiyanın məqsədi plastik tullantılardan istifadənin azaldılması, təkrar emal və istifadənin ekoloji faydalarının cəmiyyətə aşılmasıdır. COP29 Azərbaycan Əməliyyat Şirkətinin Mətbuat xidmətindən verilən xəbərə görə, Bakının dənizkənarı bulvarında reallaşan aksiya çərçivəsində paytaxt sakinləri tullantı hesab edilən plastik, kağız və batareya kimi istifadə olunan və istismardan çıxarılmış müxtəlif əşyaların təhvil verilməsinə dəvət edilib.

Tullantıların toplanması üçün COP29 Məlumat Mərkəzinin qarşısında təşkil edilmiş məntəqələrə gələn sakinlər burada quraşdırılmış monitorlar vasitəsilə plastikdən istifadənin zərərli təsirləri, tullantıların düzgün istifadəsi qaydaları, kağızın təkrar emalı yolları, dayanıqlı həyat tərzində dəyişmənin önəmi, ətraf mühitin qorunmasına töhfə vermək üçün praktiki həllər kimi mövzularda videoçarxlar vasitəsilə ətraflı məlumatlandırılıblar.

Aksiya nəticəsində toplanmış tullantıların utilitizasiya edilməsi üçün "Təmiz Şəhər" ASC və Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin müvafiq qurumuna təhvil verilib.

İstilsəmə bitki örtüyünü də sıradan çıxarır

Mineral yanacaq növlərindən (neft, qaz, daş kömür) istifadənin geniş yayılması və bunun nəticəsində atmosferə atılan istixana qazlarının həcminin artması dünyada temperaturun yüksəlməsinə səbəb olub. Bunun nəticəsində meşə yanğınları, sel, tufan, torpaq sürüşmələri, səhrələşmə, quraqlıq kimi hadisələr çoxalıb. Belə bir şəraitdə isə minlərlə hektar əkin sahəsi eroziyaya uğrayaraq yaruslaşmış.

Sürətlə dəyişən iqlim insanlar üçün də sağlamlıq problemləri yaradır. COP29-da bu problemin həllinin müzakirə ediləcəyi, həmçinin iqlim dəyişikliyinə könd təsərrüfatına təsirin aradan qaldırılması ilə bağlı mübarizə yollarının axtarılacağı nəzərdə tutulur.

Elm və Təhsil Nazirliyi Coğrafiya İnstitutunun torpaq ehtiyatları coğrafiyası şöbəsinin əməkdaşı Rauf Hüseynov bu barədə söhbətində bildirdi ki, könd təsərrüfatının əsas istehsal vasitəsi olan torpaq əhalini qida məhsulları, sənayeni isə xammal ilə təmin edir. Buna görə də aqrar sektorun inkişafı ilə bağlı qarşıda duran əsas vəzifələrdən biri torpağın eroziyadan mühafizəsi və bu problemin aradan qaldırılması istiqamətində tədbirlərin həyata keçirilməsidir.

İqlimşünas alimlərin sözlərinə görə, son zamanlar bu sahədə mövcud qanunlar nəzərə alınmadan insanların təbii komplekslərə geniş miqyasda müdaxiləsi ölkəmizdə də torpaq örtüyünün deqradasiyasına gətirib çıxarıb. Yüksək və orta dağlıq ərazilərdə, yay otlaqlarının meşələr ilə sərhədində mal-qaranın nəzarətsiz və fasiləsiz otarılması həmin yaşillıq sahələrin eroziyaya uğramasına, sel və daşqınların

güclənməsinə səbəb olub. Bir çox yerlərdə meşələrin çəmənlərlə əvəz edilməsi isə həmin yerlərin aqrolaşdırılmasına səbəb olub.

Ümumiyyətlə, insanların təbiətə müdaxiləsi ən qiymətli sərvətlərdən sayılan və könd təsərrüfatında əsas istehsal vasitəsi olan torpaq örtüyünün müxtəlif dərəcədə eroziya prosesinə məruz qalmasına, onun münbitlik göstəricisinin – humus qatının azalmasına, fiziki və kimyəvi xüsusiyyətlərinin pisləşməsinə və becərilən bitkilərin məhsuldarlığının kəskin aşağı düşməsinə səbəb olur. Bir faktı qeyd etmək istəyirəm: Bir santimetr torpaq qatının əmələ gəlməsinə, təxminən, 300 il vaxt lazımdır. Odu ki, eroziya "torpağın xərçəngi" adlandırılır.

Müasirimiz daha sonra vurğuladı ki, hazırda ölkə ərazisinin 3 milyona 743 min hektarı və ya 43,3 faizi bu və ya digər dərəcədə eroziyaya uğrayıb: "Torpaq səth sularının, küləyin, irriqasiya və s. amillərin təsiri nəticəsində dağılır. Dağlıq ərazilərdə yamaqların yüksək meyilliyi, bitki örtüyünün zəif inkişafı, bəzi hallarda isə məhv edilməsi, yağınların leysan xarakterli olması, torpaqların yuyulmaya davamsızlığı eroziya üçün potensial şərait yaradır. Buna görə də dağ yamaqlarında təbii meşə

örtüyünün tədricən qırılması nəticəsində eroziya prosesi getdikcə sürətlənir. Yamaqların meyilliyi artdıqca ərazidə su eroziyası təhlükəsi güclənir. Bu ərazilərdə qarın qısa müddətdə əriməsi də prosesin əhatə dairəsini genişləndirir.

İqlimşünas alim bildirdi ki, atmosfer çöküntülərinin miqdarı da torpaqda eroziya prosesinin intensivliyinə ciddi təsir edir. "Bir sutka ərzində 59,3 millimetrlə yağının düşməsi nəticəsində əkin sahəsinin hər hektarından orta hesabla 540 kubmetr torpaq yuyulur. İri yağış damcılar isə böyük qüvvəyə malik olduğu üçün torpaq hissəciklərini dağıdaraq onun məsələsinə və su keçirən kapillyarların pozulmasına səbəb olur. Nəticədə torpağın susuzdurma qabiliyyəti pisləşir.

Adi yağışlardan fərqli olaraq leysanların əmələ gətirdiyi su axınları yamaqlarda torpağı şiddətlə yuyub aparıb və dərin şırımlar açılıb. Hazırda ölkəmizdə 1 milyon 524 min hektarı zəif, 883 min hektarı orta, 337 min hektarı isə şiddətli dərəcədə su eroziyasına məruz qalıb. Belə sahələrə Qəbələ, İsmayıllı, Şamaxı, Quba, Gədəbəy, Daşkasan, Kəlbəcər və Laçın dağlarında daha çox rast gəlmək olar".

R.Hüseynov qeyd etdi ki, eroziya prosesinin qarşısını almaq, torpaq örtüyünü yuyulub dağılmaqdan mühafizə etmək və onun münbitliyini artırmaq üçün kompleks tədbirlər görülməlidir: "Bu zaman torpaq-ıqlım şəraiti, eroziyanın inkişafına səbəb olan amillər, torpağın eroziyaya uğrama dərəcəsi nəzərə alınmalı, görülən bütün tədbirlər torpaq örtüyünü yuyulmadan, dağılmadan, sovrulmaqdan mühafizəsinə yönəldilməlidir. Məqsəd su axınının qarşısını almaq və suyun torpağa daha çox hoptmasını təmin etməkdir. Bunun üçün mailliyi az olan ərazilərdə şum su axımına perpendikulyar, yəni yamacın eni istiqamətində aparılmalı, taxıl və çoxillik otlar ərazinin mailliyinə köndələn istiqamətdə əkilməlidir. Bu səpin sxemində hər cərgədə olan bitkilər su axımının qarşısını kəsərək, onun torpağa hoptmasına və eroziya prosesinin qarşısının alınmasına şərait yaradır.

Yamacın mailliyi artıqda tırə və terraslar yaradılır və meşələmə və çoxillik otlar əkinlərdən istifadə edilir. Bu su axımının qarşısını alır. Beləliklə, eroziyaya məruz qalan ərazilərdə nə qədər zəngin bitki örtüyü olarsa, problem bir o qədər tez aradan qalxar.

Pünhan ƏFƏNDİYEV
XQ

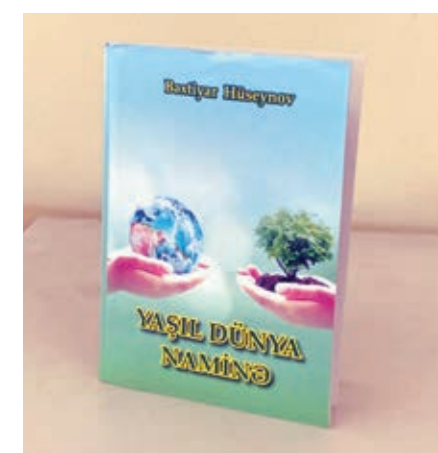
Yazıçı-ekoloqun "yaşıl" etüdləri

Yazıçı-ekoloq Bəxtiyar Hüseynovun növbəti kitabı "Yaşıl dünya naminə" adlanır. İqlim dəyişikliklərindən irəli gələn fəsadlara, təbii fəlakətlərə qarşı mübarizəyə həsr olunmuş bu nəşrdə Bakıda keçiriləcək COP29 beynəlxalq sammitinə hazırlıqla bağlı tədbirlərdən bəhs edilir.

Yeni kitabda dünyada ekoloji tarazlığın pozulmasından doğan narahatlıq ifadə olunur və "yaşıl" dünya naminə bütün sayırla birləşdirməyən vacibliyi həyatı faktlarla diqqətə çatdırılır. Müəllif ətraf mühitin mühafizəsi və təbii sərvətlərin zənginləşməsi istiqamətində görülən işlərlə bağlı Azərbaycanın təcrübəsini örnək kimi təqdim edir.

Kitabın əvvəlində qeyd edilir ki, Prezident İlham Əliyevin Bakıda keçiriləcək COP29 sammiti ilə əlaqədar ölkəmizdə 2024-cü ilin "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan olunması haqqında sərəncamı Azərbaycan təbiətinə göstərilən dövlət qayğısının daha bir ifadəsidir və eyni zamanda, ölkəmizin ekoloji təcrübəsini nümunə kimi dünya qarşısında nümayiş etdirməkdir.

Bəxtiyar Hüseynov bir yazıçı-ekoloq kimi bu qayğıdan ruhlanaraq dövlət başçısının adıçəkilən sərəncamından irəli gələn vəzifələrə mənəvi töhfə olaraq "Yaşıl dünya naminə" kitabını ərsəyə gətirib. Müəllif bununla bağlı yazıb: "Təbii ki, bu vəsaitdə öz düşüncələrimi oxucularla, eləcə də təbiətin ədalətli, ekoloqlarla paylaşmağa çalışmışam. Kitabda təbiətə bağlı problemlərin və onların həlli yollarının hamının diqqətinə çəkəcəyinə əminəm". Akademik,

AMEA-nın vitse-prezidenti İradə Hüseynova kitabı yazdığı rəydə bildirir ki, bu vəsaitin ən ümdə cəhətlərindən biri Bakıda keçiriləcək sammitdə iştirak edəcək ekoloqlarla Azərbaycanın uğurlu ekoloji təcrübəsini bölüşdürülməsi istəyidir.

Qeyd edək ki, "Yaşıl dünya naminə" kitabı ekoloji problemlərin qoyuluşu və onların həlli yollarının göstərilməsi baxımından müəllifin əvvəlki əsərlərindən daha əhatəlidir. Azərbaycan təbiətinə bağlı müəssisələrdə dərs vəsaiti kimi də istifadə edilə bilər.

COP29 iştirakçıları üçün tarif portalı

Azərbaycan BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasında iştirakları təsdiqlənən nümayəndə heyətləri üçün tarif portalı istifadəyə verilib.

COP29-un "X" sosial şəbəkəsindəki hesabında bununla bağlı edilən paylaşım da bildirilib: "Portal COP29 zamanı nümayəndə heyətlərinə göstəriləcək xidmətlərin logistikasını və planlaşdırılmasını optimallaşdırmaq üçün yaradılıb. Bu portal tədbir üçün zəruri olan mebel, audiovizual avadanlığın və birbaşa yayım xidmətlərinin icarəsi variantlarını müqayisə etməyə, həmçinin logistika əməliyyatlarını daha rahat və müştəşəkil şəkildə həyata keçirməyə kömək edəcəkdir".

Səhifəni hazırladılar:
Vaqif BAYRAMOV,
Mirbəğir YAQUBZADƏ
XQ

Xalqın qəzeti olmaq səlahiyyəti və məsuliyyəti

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Sovet hakimiyyətinin ilk illərində Bakıda Birinci Türkoloji Qurultaya (26 fevral – 5 mart 1926-cı il) hazırlıq, onun keçirilməsi və sənədlərinin çap olunmasında gündəlik anadilli rəsmi nəşr “Kommunist” qəzeti misilsiz rol oynamışdı. Ümumiyyətlə, respublikada akademiyanın, ədəbi-bədii təşkilatların təşəkkül tapmadığı bir dövrdə bu qəzet gündəlik informasiya mənbəyi olmaqla yanaşı, ölkənin humanitar-ideoloji mərkəzinə də çevrilmişdi.

Qurultay sovet rəhbərliyinin türk dünyasını öz ideoloji inhisarına alması məqsədinə xidmət etsə də, qəzet əməkdaşları dövlət himayəsinin yaratdığı geniş imkandan qardaş türk xalqları ilə sıx təmas və gələcək əməkdaşlıq fürsəti kimi yararlanmışdı. Buna görə də sonrakı illərdə bu qurultayla bağlı aparılmış çoxsaylı tədqiqatlarda “Kommunist”-in “türkoloji salnaması” ən əhatəli və mötəbər mənbə olmuşdur. Ümumiyyətlə, qəzetdə ötən əsrin 50–60-cı illərinin yumşalma dövründəki redaksiyanın milli təmayülünü açıq-gizli şəkildə qoruyub yaşatması nadir ziyalı fədakarlığı nümunəsidir.

98 ildən sonra “Kommunist” qəzetinin səhifələrinin indiki nəsilə təqdim etdiyi türkoloji xronika o illərdə milli varlığın qorunub yaşadılmasına

türk dünyasının və türkologiya elminin tanınmış simaları Əli bəy Hüseynzadə, Mehmet Fuad Köprülüzadə, Vasili Bartold, Həlifə Zeynallı, Bəkir Çobanzadə və onlarca digər nəhənglərinin məqalə və müsahibələrinin “Kommunist” qəzetində çap olunması ölkədə türklük ruhunun dirçəlməsinə önəmli məfkurəvi təkan olmuşdur.

Ölkənin bir nömrəli mətbu nəşri olan “Kommunist” qəzetinin dərc etdiyi materiallar bu gün də dəyərli mənbələr olmaqla, mətbuatın tarixə şahidliyinin misilsiz önəm daşmasının parlaq nümunələrindən biri kimi qarşımızda canlanır. SSRİ məkanında yaşayan türk xalqlarının tarixi, ədəbiyyatı, dili, əlifbası, etnoqrafiyası və mədəniyyəti ilə bağlı bir sıra mühüm və əhəmiyyətli qərarların qəbul edildiyi qurultayda latın qrafikalı əlifbaya keçidin elmi-metodik prinsipləri də hazırlanmışdır.

Qurultayın qəbul etdiyi qərara əsasən, 1929-cu il yanvarın 1-dən sovet hökuməti arab əlifbasının işlədilməsinə son qoymuşdur. Yeri gəlmişkən deyək ki, 20-ci illərin sonlarında latın əlifbasına keçid uğrunda başlayan təbliğatın başında “Kommunist” qəzeti dayanmışdı. Redaksiya ilk olaraq 1-ci səhifədəki məqalələrin bəzilərini, daha sonra səhifənin yarısını latın qrafikası ilə dərcinə başlamışdı.

SSRİ rəhbərliyinin bu məkrli planının iflasa uğraması, əvəzində, türklük duyğusunun canlanması, milli təmayülərin baş qaldırması Stalin rejimini türkoloji

rın fikir və mülahizələri əsasında daim nəzarət altında saxlanmış, yeri gəldikcə müəlliflər “millətçilik”, “türkçülük” adı ilə təqib edilmişlər. Nəticədə “Kommunist”

həyatında baş verən bütün məsələlərin həllində ideya-siyasi təsir vasitəsi olmuşdur.

Qəzet, eyni zamanda, milli jurnalist kadrları yetişdirən, yönləndirən yaradıcılıq məktəbi kimi də fəaliyyətini davam etdirmişdir. 1920-ci ilin əvvəllərində “Kommunist” qəzetinin nəzdində təşkil olunmuş dərnək və respublika miqyaslı 3 aylıq kurslarda dinləyicilərə digər məsələlərlə yanaşı, publisistika, qəzet informasiyası, kütlə ilə ünsiyyət formaları, qəzet təsərrüfatı, qəzetin səhifələnmə texnikası, stenoqrafiya və s. haqqında təlimlər keçilmişdir.

Bu kursların müəhazirəçiləri arasında Üzeyir bəy Hacıbəyov, Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev, Əli Terequlov, Ağababa Yusifzadə, Mahmud bəy Mahmudbəyov, Xəlil İbrahim, ər-arvad Nurişevlər və başqaları kimi tanınmış jurnalistlər, publisistlər, yazıçılar olmuşlar. Maraqlı faktır ki, Azərbaycan ədəbiyyatının məşhur simalarından olan yazıçı və ədəbiyyatşünas Mir Cəlal Paşayev (Paşazadə Cəlal) də bu kursların dinləyicilərindən olmuş və sonralar “Kommunist” qəzetində işləmişdir.

Ümumiyyətlə, uzun illər boyu “Kommunist” qəzeti respublikanın ən yaxşı jurnalistlərinin qüvvəsi, təsəvvüfə zəifləmənin fəal iştirakı ilə nəşr edilmişdir. Onun ideya-siyasi və peşəkarlıq səviyyəsi sahə və bölgələrin dövrü nəşrləri üçün örnək kimi qəbul olunub. Qəzetin həyatındakı bir sıra yeniliklər, milli mətbuatımızın ümumi tarixinə önəmli fakt və hadisələr kimi daxildir.

Sovet rejimi dağılanda, haqlı olaraq “Kommunist”-in adı dəyişdirilərək “Xalq qəzeti” qoyulmuşdur. Çünki bu nəşr, həqiqətən, uzun illər boyu həm də xalqın qəzeti olmağa can atmışdır. Ötən 105 ildə bu qəzetdə yüzlərlə, minlərlə elə yazılar dərc edilmişdir ki, onlar bu gün də peşəkar jurnalist yaradıcılığı sayılmağa layiqdir. Lakin “Kommunist” qəzeti ötən əsrin sonlarında milli azad-

ideya-məfkurəvi impulsun davamlı və təsirli olduğunu göstərir. Türkoloji qurultayın qəzet materiallarından aydın olur ki, onun çağırılması həm türk dünyasının, həm də kommunist-bölgəvi rejiminin ictimai-siyasi həyatında geniş əks-səda doğmuşdur.

Qurultayın iclaslarına Azərbaycan SSR Mərkəzi İcraiyyə Komitəsinin sədri Səməd Ağamalıoğlu sədrlik etmiş, Rəyasət Heyətinə dünya türkologiyasında böyük xidmətləri olan alimlər, türk dünyasının tanınmış simaları seçilmişlər. 8 gün davam edən bu mötəbər tədbirdə müxtəlif ölkələrdən 131 nümayəndə iştirak etmiş, müzakirəyə çıxarılan türk xalqlarının ortaq dili, tarixi və ədəbiyyatı məsələləri bu gün də öz aktuallığını qoruyub saxlayır.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Birinci Türkoloji Qurultayın 80 illiyi ilə bağlı 9 noyabr 2005-ci il tarixli, 90 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında 18 fevral 2016-cı il tarixli sərəncamları da qurultayın türk xalqlarının həyatında necə böyük tarixi əhəmiyyət daşıdığını bir daha təsdiq edir. Hər iki sərəncam bu gün türkdilli respublikalar arasında elmi-mədəni əlaqələrin inkişaf etdirilməsində mühüm əhəmiyyətə malikdir.

Qurultayda Türkiyə və İrandan, eləcə də keçmiş Sovetlər Birliyi məkanında yaşayan türkdilli xalqlar ilə yanaşı, xarici qonaqların, Avropa türkologiyasının məşhur nümayəndələrinin dəvət edilməsi və onların iştirakının təmin olunması qurultayın əhatə dairəsinin nə qədər geniş olduğundan xəbər verir.

Dövrünün məşhur siyasi və dövlət xadimləri olan SSRİ Mərkəzi İcraiyyə Komitəsinin sədri Qəzənfər Musabəyovun qurultaya təbrik nitqinin, Azərbaycan SSR Mərkəzi İcraiyyə Komitəsinin sədri Səməd Ağamalıoğlunun sədr kimi geniş məruzəsinin, Sovet Azərbaycanının partiya və dövlət xadimləri Ruhulla Axundovun, Həbib Cəbiyevin, böyük

AMEA-nın prezidenti İsa Həbibbəyli Birinci Türkoloji Qurultaya həsr olunmuş məqaləsində qeyd edir ki, dünya elminin, xüsusən də türk dünyasının böyük elmi hadisəsi olan Birinci Bakı Türkoloji Qurultayı həm tarix kimi, həm də müasirlik baxımından mühüm əhəmiyyətə malikdir. 1926-cı ilin 26 fevralından 6 martına kimi Bakı şəhərində keçirilmiş Birinci Türkoloji Qurultay türk xalqlarının elmi-mədəni birliyinə, ortaq milli-mənəvi dəyərlərinin inkişaf etdirilməsinə, inteqrasiya proseslərinin

dərinləşdirilməsinə geniş üfüqlər açan ictimai hadisədir.

Sovet hökuməti belə bir möhtəşəm qurultay keçirməklə dünyaya nümayiş etdirmək istəyirdi ki, Rusiyanın yeni quruluşunu imperiyasının qurduğu dövlət “azadlıq, bərabərlik, qardaşlıq səltənəti”dir.

qurultayın cürcətilərini amansızlıqla soldurmağa, onun gözənlilməz nəticələrini silib atmağa məcbur etmişdir.

1937-ci ilin qanlı repressiyasından da əvvəl başlanmış bu amansız divantutma 40-ci illərdə davam etmişdir. Türkoloji qurultayın 100-dən artıq iştirakçısının, seçmə alim və mütəfəkkirinin əksəriyyətinin həbsi və fiziki məhvi ilə bitən bu prosesin özü də “Kommunist” qəzetinin səhifələrinə həkk edilərək günümüzdə gəlib çatmışdır.

Mərhum professor Kamil Nərimanoğlunun təbirincə desək, qurultayın işində iştirak edən 100-dən çox nümayəndənin pantürkizmə ittiham edilərək repressiyaya uğraması, əksər alim və mütəfəkkirlərin həbs və fiziki məhvlə üzlənməsi yaxın tarixin ən böyük ziyalı-alim soyqırımıdır. “Kommunist” qəzetinin repressiya xronikası 30-cu illərin Sovet-Stalin diktatura rejiminin qanlı əməllərinə qarşı ittiham aktıdır.

Göründüyü kimi, Birinci Bakı Türkoloji Qurultayının proqram və sənədlərini gündəmdə saxlayan mətbuat, o cümlədən “Kommunist” qəzeti əlifba islahatının həyata keçirilməsində informasiya təbliğatı rəhbəri olmuşdur. Qurultayın qəzetdə belə geniş işıqlandırılması bir daha sübut edir ki, “Kommunist” redaksiyası sovet ideoloji basqısı şəraitində də milli elmi-mədəni qüvvələri öz ətrafında toplayan başlıca

“Kommunist” qəzetindəki “millətçilik yuvası”nı dağıtmaq üçün dafələrlə çox yüksək soviyədə ciddi tədbirlər həyata keçirilmiş və redaktorlar vəzifələrindən uzaqlaşdırılmışdır.

Qəzetin tarixini öyrənən müəlliflərin yazdığı kimi, “Kommunist” təkcə rejimin məqsəd və məramını təbliğ edən qəzet deyil, milli jurnalistikamızın demokratik əsnələrini də imkan daxilində yaşadan bir nəşr olmuşdur. O, ictimai fikri formalaşdıraraq, Azərbaycan dilinin və mədəniyyətinin keşiyində dayanan, tariximizi təbliğ edən, mədəniyyətimizi yad təsirlərdən qoruyan müqəddəs bir ocaq, ciddi bir mərkəz kimi tanınmış və cəmiyyətdə də belə qəbul edilmişdir.

Dövrün çox populyar və nüfuzlu mətbuat orqanı olan “Kommunist” qəzetində dərc edilən milli ruhlu məqalələr xalqın məfkurəvi yaddaşının məğlubedilməz olmasından qaynaqlanmışdır. O zaman “Kommunist” sirdən bir qəzet yox, qısa müddət ərzində bütün Cənubi Qafqazın aparıcı dövrü nəşrlərindən birinə çevrilmiş, SSRİ-nin iri şəhərlərində və bir sıra xarici ölkələrdə xüsusi müxbirləri ilə təmsil olunmuşdur.

Öz dövrü üçün birinci rəsmi partiya və dövlət qəzeti olan “Kommunist” kütlənin siyasi və mədəni tərbiyəçisi kimi fəaliyyət göstərmişdir. Bu qəzet həmişə tarixi hadisələrin mərkəzində olmuş, xalq kütlələrini mütərəqqi yaradıcılığa səsləmişdi, respublikanın gündəlik

“Kommunist” qəzetindəki “millətçilik yuvası”nı dağıtmaq üçün dafələrlə çox yüksək soviyədə ciddi tədbirlər həyata keçirilmiş və redaktorlar vəzifələrindən uzaqlaşdırılmışdır.

“Kommunist” qəzetindəki “millətçilik yuvası”nı dağıtmaq üçün dafələrlə çox yüksək soviyədə ciddi tədbirlər həyata keçirilmiş və redaktorlar vəzifələrindən uzaqlaşdırılmışdır.

Qəzetin tarixini öyrənən müəlliflərin yazdığı kimi, “Kommunist” təkcə rejimin məqsəd və məramını təbliğ edən qəzet deyil, milli jurnalistikamızın demokratik əsnələrini də imkan daxilində yaşadan bir nəşr olmuşdur. O, ictimai fikri formalaşdıraraq, Azərbaycan dilinin və mədəniyyətinin keşiyində dayanan, tariximizi təbliğ edən, mədəniyyətimizi yad təsirlərdən qoruyan müqəddəs bir ocaq, ciddi bir mərkəz kimi tanınmış və cəmiyyətdə də belə qəbul edilmişdir.

Dövrün çox populyar və nüfuzlu mətbuat orqanı olan “Kommunist” qəzetində dərc edilən milli ruhlu məqalələr xalqın məfkurəvi yaddaşının məğlubedilməz olmasından qaynaqlanmışdır. O zaman “Kommunist” sirdən bir qəzet yox, qısa müddət ərzində bütün Cənubi Qafqazın aparıcı dövrü nəşrlərindən birinə çevrilmiş, SSRİ-nin iri şəhərlərində və bir sıra xarici ölkələrdə xüsusi müxbirləri ilə təmsil olunmuşdur.

Öz dövrü üçün birinci rəsmi partiya və dövlət qəzeti olan “Kommunist” kütlənin siyasi və mədəni tərbiyəçisi kimi fəaliyyət göstərmişdir. Bu qəzet həmişə tarixi hadisələrin mərkəzində olmuş, xalq kütlələrini mütərəqqi yaradıcılığa səsləmişdi, respublikanın gündəlik

hərəkətinin geniş vüsət aldığı dövrdə, xüsusən, sovet rejiminin süqutundan sonra ciddi qınaqlarla üzləşdi.

İndiki dövrdə Azərbaycan sovet mətbuatının cəmiyyət qarşısında xidmətlərini “rejimin xidmətçisi və təbliğatçısı” adlandırmaq mümkün olmadığı kimi, onu tam şəkildə bu cür təqdim etmək də haqsızlıq olardı. Bu baxımdan, Azərbaycan sovet mətbuatı tarixinin, o cümlədən dövrü nəşrlərin yenidən öyrənilməsi önəmli vəzifədir.

Həqiqət budur ki, sovet dövründə mətbuat rəsmi dövlət siyasətinin, kommunist ideyalarının təbliğatı rəhbəri olsa da, xalq həyatının da geniş mənzərəsinə əks etdirmişdir. Əsrlər boyu Azərbaycan xalqını qoruyan, onun dövlətçilik və türkcülük əsnələrini yaşadan mədəniyyətimiz, incəsənətimiz, musiqimiz və digər dəyərlərimiz “Kommunist” qəzetinin sovet dövründəki 72 illik mövcudluğu dövründə daim aparıcı mövzular olmuşdur.

Bu qocaman ümummilli mətbu nəşrin müstəqillik dövründə “Xalq qəzeti” adı altında 33 illik fəaliyyəti qeyd edilən xidmətlərin verdiyi milli-mənəvi səlahiyyət üzərində davam edir. 105 illik ictimai-siyasi qəzetin rəsmi nəşr statusunu uğurla davam etdirməsi onun bugünkü kollektiv üçün böyük şərəf olmaqla yanaşı, həm də yüksək vətəndaşlıq məsuliyyətidir.

Namiq ƏHMƏDOV
XQ

Gürcüstanı sülhə aparan yol

Gürcüstanda palament seçkiləri yaxınlaşdıqca gərginlik artır. Partiya rəhbərləri seçicilər qarşısında çıxış edərək qarşı tərəfi kəskin tənqid edirlər. "Gürcü arzusu" partiyasının fəxri sədri Bidzina İvanişvili seçki kampaniyası çərçivəsində Ambrolauridə seçicilər ilə görüşüb və müxalifəti tənqid edib. O deyib: "Oktyabrın 26-da keçiriləcək parlament seçkilərində seçicilər Gürcüstanı xilas etmək, milli ləyaqəti qoruyaraq ölkəni sülhə və Avropa İttifaqına üzvlüyə aparmaq üçün seçim etməlidirlər".

Bundan əvvəl İvanişvili bildirmişdi ki, "Gürcü arzusu"nun məqsədi qarşından gələn parlament seçkilərində təkə qələbə qazanmaq deyil, konstitusiyaya çoxluğunu, yəni parlamentdəki yerlərin 3/4-nü əldə edərək Gürcüstanın üzvlüyü problemləri həll etməkdir: "2012-ci ildən başladığımız işləri başa çatdırmalı və milli ləyaqəti qoruyub saxlayaraq Avropa İttifaqının tamhüquqlu üzvü olmalıyıq".

Onun sözlərinə görə, Gürcüstanın bütün radikal müxalifətinə səpələnmiş xarici agentlər hakimiyyəti ələ keçirmək üçün fürsət gözləyirlər. Bu, Gürcüstanın müharibəyə cəlb olunmasına, iqtisadi çətinliklərə, aclığa gətirib çıxaracaq, ərazi itkilərinə səbəb olacaq.

İvanişvili daha sonra qeyd edib ki, seçim heç vaxt bu qədər sadə olmayıb: bu

gün bir tərəfdə sülh, firavanlıq və ləyaqət, digər tərəfdə isə müharibə, yoxsulluq və kölə itaətkarlığı var. "Ötən illərdən fərqli olaraq, regiondakı siyasi vəziyyət müəyyən global qüvvələri və onların ölkəmizdəki agentlərini hərəkətə gətirib. Onlar hər cür yolla hakimiyyəti "Vahid Milli Hərəkat"a qaytarmağa çalışırlar. Lakin istədiklərinə nail ola bilməyəcəklər".

Qeyd edək ki, Gürcüstanda keçiriləcək parlament seçkiləri öncəsi ABŞ "Gürcü arzusu"nun seçki mövqeyini mümkün qədər zəiflətmək üçün ölkə hakimiyyətinə təzyiqləri artırmaq niyyətindədir. Bu barədə Rusiya Xarici Kəşfiyyat Xidməti məlumat yayıb. Açıqlamada qeyd edilib ki, oktyabrın

26-da keçiriləcək seçkilərdə hakim "Gürcü arzusu" partiyası əhalinin etimadını qazana bilər. Birləşmiş Ştatlarda qorxu var ki, bu, Gürcüstanın suverenliyini davam etdirmək üçün sərbastlıq verəcək. Mövcud hakimiyyət Qərbin Gürcüstanın milli maraqlarına zidd olan tələblərini yerinə yetirməkdən imtina edir: "Ağ ev bu sənərin qəbul edilməz hesab edir, amerikalılar "Gürcü arzusu"nun seçki mövqeyini mümkün qədər zəiflətmək üçün seçkilərə qalan həftələrdə Gürcüstan hakimiyyətinə təzyiqləri kütləvi şəkildə artırmaq niyyətindədirlər".

Bu arada Gürcüstanın Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Bürosu müxalifəti maliyyə mənbələrini gizlətməkdə ittiham edib. Bildirilib ki, "Avropa Gürcüstanı", "Agmashenebeli Strategy", "Vahid Milli Hərəkat", "Qırçı – daha çox azadlıq", "Güclü Gürcüstan" ("Gürcüstan üçün Lelo", "Xalq Namini", "Azadlıq Meydanı" və "Vətəndaşlar" partiyalarının birliyi), "Droa" "Axali" partiyaları bu siyahıda yer alıb. "Onların seçki kampaniyaları və fəaliyyəti xarici donor təşkilatları və ya bu siyasi partiyalarla əlaqəli QHT-lərə pul ödəyən digər mənbələr tərəfindən maliyyələşdirilə bilər".

Bununla bağlı Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Bürosu bütün seçki subyektlərindən cari ilin 8 ayı üzrə maliyyə vəziyyətini göstərən sənədləri təqdim etməyi tələb edib.

PUNHAN

Hindistan okeanın o tayına boylanır

Hindistanın müdafiə naziri Rajnath Singh ABŞ-yə səfərini başa vurub. Tərəflər global strateji tərəfdaşlıqlarının tərkib hissəsinə çevrilməsi olan hərbi-texniki əməkdaşlığı gücləndirmək barədə razılığa gəliblər. ABŞ və Hindistan raket müdafiəliklərinin istehsalı da daxil olmaqla birgə layihələr hazırlayacaq, Nyu Dehli isə pilotsuz təyyarələrin, hava-yer raketləri və idarə olunan bombaların alınması ilə bağlı danışıqlar aparır. Ağ ev Hindistanın Baş naziri Narendra Modinin Kiyevə səfərini müsbət qiymətləndirərək, Hindistanın "ABŞ-nin güclü tərəfdaşı" adlandırır və onu Amerika və Rusiya arasında seçim etməyə çağırır. Mətbuat yazır ki, cənab Modinin üçüncü müddətə yenidən seçilməsindən sonra ölkə rəhbərliyində amerikapərəst qüvvələrin güclənməsi fonunda ABŞ ilə münasibətlər nəzərəcarpacaq dərəcədə yüksəlib.

Hindistanın müdafiə naziri Rajnath Singhin bazar ertəsi başa çatan ABŞ-yə üç günlük səfəri çərçivəsində müdafiə naziri Lloyd Ostin və prezidentin milli təhlükəsizlik üzrə köməkçisi Ceyk Sallivan ilə görüşlər və danışıqlar aparılıb. Rajnath Singh, həmçinin ABŞ müdafiə sənayesinin nümayəndələri ilə yüksək səviyyəli "dəyirmanı masa" görüşünə sədrlik edib və nüfuzlu Hindistan diasporunun liderləri ilə qarşılıqlı əlaqədə olub.

Hindistan Müdafiə Nazirliyinin rəsmi bəyanatında "Hindistan və ABŞ arasında müxtəlif səviyyələrdə müdafiə sahəsində əməkdaşlığın artan tempi" qeyd olunur: "Səfər Hindistan və ABŞ arasında hərtərəfli global strateji tərəfdaşlığı daha da dərinləşdirəcək və genişləndirəcək". Rusiya-Hindistan müdafiə əməkdaşlığının inkişafını nəzərə alaraq Nyu Dehli ilə hərbi-texniki əlaqələrin necə inkişaf etməsi ilə bağlı sualı cavablandıran Pentaqonun mətbuat katibinin müavini Sabrina Sinq əmin edib ki, Vaşinqton bunu keçilməz maneə hesab etmir: "Ölkələrimiz arasında müəmmal hərbi əlaqələr qalmaqdadır. Pentaqon tərəfindən həyata keçirilən milli müdafiə strategiyamızın böyük bir hissəsi Hind-Sakit Okean regionu və Çinlə necə mübarizə apardığımız ətrafında cəmlənib və Hindistan bu sayılarda böyük tərəfdaş olub".

Hindistanlı nazirin səfərinin yekunlarını qiymətləndirən Pentaqonun sözcüsü Patrick Ryder bildirib ki, hər iki tərəf azad və açıq Hind-Sakit Okeanı dastakləmək üçün ABŞ-Hindistan müdafiə tərəfdaşlığını dərinləşdirməyi düşünürlər. Onun sözlərinə görə, ABŞ və Hindistan reaktiv müharibələr, pilotsuz platformalar, döyüş sursatları və yerüstü mobil sistemlər də daxil olmaqla birgə hərbi istehsal layihələri hazırlayacaq, həmçinin sualtı və kosmik sahədə əməkdaşlığı genişləndirəcək.

Öz növbəsində, Hindistan KİV-i Müdafiə Nazirliyindəki mənbələrə istinadən bildirir ki, Rajnath Sinqhın səfərinin məqsədlərindən biri Hindistan silah qüvvələri üçün 31 MQ-9B uzaqmənzilli pilotsuz uçuş aparatlarının alınması ilə bağlı

danışıqları başa çatdırmaq olub. Bundan əlavə, tərəflər Amerikanın GE Aerospace şirkətinin Hindistanda GE-414 reaktiv mühərriklərinin istehsalı layihəsinin son detallarını müzakirə ediblər. Bu mühərriklər Hindistanın 2030-cu ildən sonra hava qüvvələri ilə birlikdə istifadəyə verməyi planlaşdırdığı gizli elementlərdə (Advanced Medium Combat Aircraft, AMCA) malik beşinci nəsil qırıcılar üçün nəzərdə tutulub.

Bundan əvvəl ABŞ administrasiyası Narendra Modinin strateji təşəbbüslərindən birinə çevrilən "Make in India" proqramının bir hissəsi kimi Hindistan Hərbi Hava Qüvvələri üçün mühərrik istehsalının yaradılmasına razılıq verib. Bundan sonra iki ölkənin özəl hərbi-sənaye kompleksləri şirkətləri istehsalın qurulması ilə bağlı praktiki məsələləri həll etməli olacaqlar. Hindistan mediasının məlumatına görə, Rajnath Sinqh Vaşinqtonda Amerikanın AGM-114 hava-yer raketləri və idarə olunan bombalarının alınması məsələsini də müzakirə edib.

Hindistan Müdafiə Nazirliyinin rəhbərinin Vaşinqtona səfəri ərəfəsində Modi hökumətinə nüvə və kosmik proqramlara cavabdeh olan ölkənin elm və texnologiya

naziri Jitendra Sinqh kosmik tədqiqatlar sahəsində irəliləyən Amerika-Hindistan layihəsinin davam etdiyini bildirdi. Onun sözlərinə görə, gələn ilin aprelində qədər hindistanlı astronaut Amerika NASA və Hindistan Kosmik Tədqiqatlar Təşkilatının birgə təşəbbüsü çərçivəsində Beynəlxalq Kosmik Stansiyaya gedəcək.

Hindistanlı astronautın uçuşu keçən il avqustun 23-də bu ölkənin Vikram Aryanəniş aparatının Aya enməsi şəraitinə keçirilən ilk Milli Kosmos Günü qeyd

etməsinə təsadüf edəcək. Astronavtlar Şubhanşu Şukla və Prashant Balakrishnan Nair hazırda Axiom Space Ax-4 missiyası üçün ABŞ-də təlim keçirlər və onlardan biri NASA ilə layihə çərçivəsində kosmosa gedəcək.

ABŞ və Hindistanın kəskin yaxınlaşması ilə onun Rusiya ilə münasibətləri məsələsi Amerika administrasiyasının gündəmindən düşür. Vaşinqton sət təzyiqlərdən qaçır, lakin Moskva ilə Dehli arasında təcridcən məsafənin yaranmasına nail olmağa çalışır. Keçən həftə ABŞ Dövlət katibinin müavini Riçard Verma bildirmişdi ki, Vaşinqton Hindistan və Rusiya arasında tarixi əlaqələrin olduğunu anlayır. Ancaq Hindistan bu məsələdə hara getmək istədiyini və bağlı öz qərarını verməlidir. Baş nazir Modinin ötən cümə günü Hindistan-Ukrayna münasibətləri tarixində Kiyevə ilk səfəri ilə bağlı sualı cavablandıran cənab Verma deyib ki, bu səfərdən və Hindistanın "beynəlxalq asayışı qorumaq" cəhdlərindən məmnundur.

S.ELAY XQ

Uşaq basketboluna böyüklərin qayğısı

Dünyada milyonlarla insanın ürəyini fəth edən basketbol uşaqlar və böyüklər üçün əlçatan olması ilə sevilir. Kifayət edər ki, "səbət topuna" maraqlı yarasın. Azərbaycanda da son 2 ildə əsl basketbol həyəcanının yaşanması dinamik idman növünə marağı xeyli artırır. Bu idman növünün, əsasən də orta məktəblərdə inkişaf etməsi üçün görülən tədbirlər yeni bir əzanonun əsasını qoymaqdadır. Bu, həm də müxtəlif yaş qruplarında uşaqların kütləvi idmanla məşğul olub-olmaması ilə bağlı bir sıra suallara aydınlıq gətirir. Elə "Cəlilabad" basketbol klubunun baş məşqçisi Şəhriyar Əsgərova söhbətimizdə bu mövzuda oldu.

Cənub bölgəsində bu idman növünün inkişafı, uşaqların basketbola cəlb olunması üçün böyük say göstərən məşqçi son illər seleksiya işləri nəticəsində lazımı işlərin görüldüyünü bildirdi. Vurguladı ki, seçilmiş uşaqlar müəyyən mərkəzdə cəmləşdirilir, həm təhsil, həm də məşq keçmələri üçün şərait yaradılır. Hazırda bir neçə belə mərkəz mövcuddur, gələcəkdə onların daha da genişləndirilməsi nəzərdə tutulur.

Təbii ki, bu sahədə problemlər də var. Əsas mərhələyə tələblərə cavab verən uşaqlar seçilsə də, onların mərkəzlərə cəlb olunmasında passivlik hiss olunur. Bu prosesdə valideynlər də fəallıq göstərmir,

növündə məşğul olur. Buna baxmayaraq, 8-12 yaşlı uşaqlar arasından seçilmə maraqla qarşılandı. Həmin uşaqlar öz asudə vaxtlarını da maraqlı keçirirlər. Hər həftə sonu oyunlar təşkil olunur. Matçlarda valideynlər də iştirak edirlər. Bözə yaxın ölkələrdə – Türkiyə, Baltıqyanı ölkələrdə, Gürcüstanda da bu təcrübədən istifadə edilir.

O, uşaq idmanı mütəxəssislərimizin öz üzərlərində daim işləmələrinin vacib olduğunu da dedi. Qeyd etdi ki, 6-7 yaşlı uşaqlarla daha çox qadın məşqçilərin işləməsi məqsəduyğun olardı. Məktəbə yeni gedən, yaxud məktəbəqədər yaşda

müxtəlif bəhanələrlə uşaqları idmandan uzaqlaşdırırlar. Cəlilabadda 2 seleksiya nəticəsində 6 perspektivli uşaq seçilib. Onlardan da 2-si Gəncə şəhərində məşqləri davam etdirir, eyni yaş qrupunda komandada oynamaqdadır. Onlar çox istedadlıdır. İnanıram ki, gələcəkdə digər komandalarda, eləcə də, ölkə yığmasının heyətində onları görə biləcəyik.

Şəhriyar müəllimin fikirlərinə əlavə olaraq qeyd etməli ki, cəmiyyətdə hələ də, idmanın dəyərini bilməyən, onu yetərinə qiymətləndirməyən valideynlər var. Bəzən deyirik ki, basketbol əlçatan olmalıdır və məhəllələrdə, küçələrdə səbətə, dirəklərin quraşdırılması müsbət nəticə verəcək. Çox təəssüf ki, məhəllələrdə bəzən uşaqların hansısa komanda idman növündə oynamaq təşəbbüsləri elə valideynlər tərəfindən pozulur. Məhəllə sakinləri mane olurlar ki, uşaqlar digər yerlərdə yığınsınlar. Baxmayaraq, öz uşaqları da komandada oynayırlar. Səs-küy və digər məsələlər onları narazı salır. Deməli, idmanın kütləviliyinin artırılması üçün insanların düşüncələri dəyişməlidir. Ələlxüsus peşəkar basketbolun nə demək olduğunu valideynlərə başa salmalıyıq.

Mütəxəssislərlə yanaşı, media da bu işə dəstək göstərməlidir. Basketbolu yalnız idman növü, əyləncə kimi qəbul etmək düzgün deyil. Elə Şəhriyar müəllimin də dediyi kimi, bu, bir peşədir. Bir müddətdən sonra həmin uşaq yaxşı pul qazana, öz həyatını qura bilər. Bununla o, gələcəyə daha hazırlıq addım atar. Ali təhsil müəssisələrində basketbol inkişaf edir, tələbə lıqası var. Valideynlərə çatdırılmalı ki, uşaqların karyerasında, bu, mühüm bir mərhələ olacaq.

Bu gün hər birimiz aşağı siniflərdə neçə nəfərin idmanla məşğul olacağını soruşsaq, məyus olarıq. Bəzi valideynlər idmanın uşağın təhsilinə mane olacağını düşündüyü üçün, digərləri laqeydlik ucabından, başqa bir qismi isə maliyyəni bəhanə edib kiçikyaşlıları idman bölmələrinə vermirlər. Halbuki, bəzi idman növləri ilə pulsuz məşğul olmaq mümkündür.

Şəhriyar Əsgərov bu gün orta məktəblərdə aşağı siniflərdə uşaqların idmanla məşğul olmaqlarına görə seçim prosesinin çətin olduğunu dedi:

– Cəlilabadda yaratdığımız Basketbol Akademiyasına seçilmə üçün məktəblərə getdik. Düzdür, çətinliklər var. Çünki 1 sinifdə təhsil alan 25–30 uşaqdan 2-si–3-ü, ən yaxşı halda 4-ü bu və ya digər idman

olan uşaqlara daha yumşaq münasibət olmalıdır. Uşaqların psixoloji durumu, onların fiziki hazırlıq səviyyəsi öyrənilməlidir. Mütəxəssislərin bilik və bacarıqlarını artırmaq üçün beynəlxalq və yerli seminarlar təşkil olunur. Hər birimiz belə məşqçilərin yetərinə istifadə etməliyik. Bu gün uşaqlarla işləyəcək bacarıqlı mütəxəssislərə böyük ehtiyac var.

Basketbola bağlı yeni layihələrdən biri də hər şəhərdən bir neçə məktəbdə bədən tərbiyəsi dərslərinin basketbol yönümlü olmasıdır. Şəhriyar müəllim bunun nə dərəcədə effektiv olmasını gələcəkdə görə biləcəyimizi dedi. Şübhəsiz, bu, həmin müəllimlərin basketbolun sirlərini öyrənmək səviyyəsinə asılıdır. Bu işlər bacarıqlı məşqçilər tərəfindən aparılarsa, yaxın zamanlarda biz bunun bəhrəsini görə biləcəyik.

Hazırda 3 yaş qrupunda Uşaq və Gənclər Basketbol Liqasının keçirilməsi də basketbolun inkişafı üçün daha bir vasitədir. Yarışlar oktyabrın sonunda başlayır, may, hətta iyun uşaqlar qədər davam edir. Bu müddət ərzində uşaqlar hər həftə oyunlar keçirirlər. Liqaya hər yaş qrupunda 25-26 komanda qatılır. Qruplarda 10-12 komanda əsas liqaya vəsiqə qazanır. Onlar da 5-6 ay ərzində çempionu müəyyənləşdirirlər.

Şəhriyar Əsgərovun sözlərinə görə, bu çempionata böyük maraqla var. Basketbol Federasiyası tələb qoyub ki, Azərbaycan Basketbol Liqasında iştirak edən bütün komandalardan 1-ci Liqada və Uşaq Liqasında 1 komandası olmalıdır. Bu da 12 yeni komanda deməkdir.

Məşqçi "Cəlilabad" klubu olaraq bölgə liqasını təşkil etmək istədiklərini vurğuladı:

– Düzdür, bu, hələ real deyil. Tək Cəlilabadda basketbol yaxşı inkişaf edib. Digər şəhər və rayonlarda o qədər də inkişaf etməyib. Bildiyimə görə, Gəncə bölgəsində belə yarışlar keçirilir.

Bu gün basketbol həm paytaxt Bakıda, həm də digər şəhər və rayonlarımızda inkişaf etməyə başlayıb. Böyük idmanda uğurlar qazanmaq istəyirik, mütəlx əvvəlcə uşaq idmanında nailiyyətlər əldə etməliyik. Düşünürük ki, basketbolun uşaqlar arasında inkişafı gələcəkdə böyük uğurların açarı ola bilər.

Leyla QURBANOVA XQ

“Azərbaycan Hava Yolları” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti

“Windows” lisenziyalarının satın alınması üçün açıq tenderin həyata keçirilməsi niyyətindədir.

Bu məqsədlə "Azərbaycan Hava Yolları" QSC tərəfindən iştirakçıların uyğunluğunu əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsi proseduru elan edilir. Qeyd olunan prosedurdan müvəffəqiyyətlə keçən iştirakçılar açıq tender prosedurunda iştirak etmək hüququnu qazanaraq tenderin əsas şərtlər toplusunu əldə edə biləcəklər.

"Azərbaycan Hava Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin "Windows" lisenziyalarının satın alınması məqsədilə açıq tenderdə iştirak etmək niyyətində olan iştirakçılar uyğunluğunu əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsi proseduru üçün vadim.tikhonov@azal.az elektron poçt ünvanına yazılı müraciət etməklə prosedurun sənədlər toplusunu əldə edə biləcəklər.

Sənədlər iştirakçıların uyğunluğunu əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsi prosedurunun sənədlər toplusunda qeyd olunan qaydalara əsasən təqdim edilməlidir. Qeyd olunan qaydalara uyğun təqdim edilməyən sənədlər geri qaytarılacaqdır.

Prosedur sənədləri sənədlər toplusuna əsasən hazırlanıb 28 avqust 2024-cü il saat 17.00-dək vadim.tikhonov@azal.az elektron poçt ünvanına təqdim edilməlidir.

Prosedur üzrə nümayəndənin əlaqə məlumatları: Vadim Tikhonov, şöbə rəisi, vadim.tikhonov@azal.az, İş-(+99412)4972600 daxili 4010 / mobil-(+99450) 506 33 39

Satınalmalar idarəsi

Xoş gördük, Paris Paralimpiyası!

Avqustun 28-də "Paris-2024" Yay Paralimpiya Oyunlarının açılış mərasimi keçiriləcək. Mərasim Parisdə dünyanın müxtəlif ölkələrindən 184-ə qədər nümayəndə heyətinin iştirak etdiyi məşhur Yelisey meydanında paradla açılacaq, daha sonra Konkord meydanında davam edəcək. Açılış mərasimində Azərbaycanın bayraqları İmaməddin Xəlilov və Lamiyə Vəliyeva olacaqlar.

Paralimpiyanın bütün yarışları Fransanın paytaxtı, eləcə də Paris ətrafında keçiriləcək. Paralimpiya idman qurğularının əksəriyyətində Olimpiya Oyunlarının yarışları da keçirilib. "La Défense" üzgüçülük, Roland Garros əlil arabası tennis, "Paris-Bercy" əlil arabası basketbolu, Porte de la Chapelle parabadminton və parapauerliting, Saint-Quentin-en-Yvelines paravelosiped, Chateauroux parapsort atıcılığı, "Paris-Nord Villepinte" oturaq voleybol yarışlarına ev sahibliyi edəcək. Parisdəki bir çox digər olimpiya obyektləri Fransa təşkilatçıları tərəfindən Paralimpiya yarışları üçün uyğunlaşdırılıb.

Paralimpiya oyunlarında bəzi yarışlar klassik idman meydançalarında deyil, müvəqqəti meydançalarda keçiriləcək. Paralimpiya oyunları zamanı Fransa paytaxtının əsas simvolu yaxınlığında 5x5 futbol yarışları (B1 sinfi – tamamilə kor idmançılar) keçiriləcək. Digər müvəqqəti məkan isə paracüdo və əlil arabası ilə rəqib yarışlarının keçiriləcəyi Field of Mars Arenadır.

Paralimpiya Oyunlarında 182 ölkədən 4400-ə yaxın idmançı 549 dast medal uğrunda mübarizə aparacaq. Azərbaycanı Oyunlarda 7 idman növü üzrə 19 idmançı təmsil edəcək. Avqustun 29-da – yarışların ilk günündə parataekvondoçu Sabir Zeynalov (K44 kateqoriyasında – 58 kq), paraüzgüçü Könül Süleymanova (S2 kateqoriyasında 100 m arxası üstə), parakmandan oxatma üzrə isə Cahan Musayev təsnifat mərhələsində mübarizəyə başlayacaqlar. Təmsilçilərimizin çıxışı sentyabrın 7-də başa çatacaq. XVII Paralimpiya Yay Oyunları sentyabrın 8-dək davam edəcək.

Qeyd edək ki, Azərbaycanın paralimpiya komandası 1996-cı ildən başlayaraq 7 dəfə Yay Paralimpiya Oyunlarında, bir dəfə isə Qış Paralimpiya Oyunlarında çıxış edib. Paralimpiyaçılarımız ən yaxşı nəticəyə "Tokio-2020"də imza atıblar. Komandamız Tokioda 14-ü qızıl, 1-i gümüş, 4-ü bürünc olmaqla 19 medal qazanıb.

L. QURBANOVA
XQ

Aranda yağmursuz, dağlarda yağış və duman

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi Milli Hidrometeorologiya Xidmətinin verdiyi məlumata əsasən, avqustun 28-də Bakıda və Abşeron yarımadasında hava dəyişkən buludlu olacaq.

Əsasən yağmursuz keçəcək. Şimal-qərb küləyi əsəcək, gündüz şimal-şərq küləyi ilə əvəz olunacaq. Gecə 21-26°, gündüz 31-36° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi norma daxilində, 761 mm civə sütunu təşkil edəcək, nisbi rütubət gecə 70-75°, gündüz 45-50 faiz olacaq.

Abşeron çimərliklərində dəniz suyunun temperaturu: Şimal çimərliklərində: (Sumqayıt, Novxanı, Pirsəği, Nardaran, Bilgəh, Zuğulba) 25-26° isti, Cənub çimərliklərində: (Türkan, Hövsan, Sahil, Şıx) 26-27° isti olacaq. Azərbaycanın rayonlarında əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin axşam bəzi dağlıq ərazilərdə qısamüddətli yağış yağacağı, şimşək çaxacağı ehtimalı var. Mülayim şərq küləyi əsəcək, bəzi yerlərdə arabir güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 20-25°, gündüz 34-39°, dağlarda gecə 13-18°, gündüz 21-26° isti olacaq.

Q. QASIMOV
XQ

Könlümə payız düşüb...

Qorabışırən ay da başa çatır və ömrümüzün daha bir yayının sonlanmasına sanılı günlər qalır.

Bu yay kimin üçün lap adı yaylardan biri, kimin üçün gözəl istirahət, bir başqasından ötrü isə sınaq, yaxud uğur dövrü oldu. Xırdalasaq; biri gözəl yerləri gözdə, istirahət elədi və yayın dadını ürəyincə çıxardı. Digəri yay aylarında çoxdan planlaşdırdığı işi tamamladı, ev-əşiyə əl gəzdirdi, yaxud mənzilini dəyişdi, ailəliklə doğma kəndə qonaq getdi. Orta məktəbi bitirən gənclərin xeyli hissəsi tələbə adını qazandı. Həyata atılıb istehsalata qoşulan, valideynlərinə kömək edənlər də az olmadı. Yaxud ilk dəfə kimsə ata, kimsə ana oldu.

Baba, nənə, əmi, dayı, bibi, xala olub, yay boyu sevinənləri də bu sıraya əlavə etsək, yaqın ki, yerinə düşər.

Hər fəslin öz gözəlliyi olsa da, təbii ki, hərə birini, nəyə görə, daha çox sevir. Yaqın ki, bu, insanın daxili aləmi, harada dünyaya gəlib, boya-başqa çatması, sağlamlığı, yaşı, sosial vəziyyəti və başqa amillərlə bağlıdır.

Mən həmişə yayı çox sevmişəm. Yaşa dolduqdan sonra isə payıza meyilliyəm. Bəlkə ona görə ki, ötən illərdə ən çox yaddaşıma yazılan xoş hadisələr, günlər yayla bağlıdır. Bunun "niyə"si mənlilik olmasa da, yaşlanmış yayları işıqlı və qayğısız çağlar kimi qiymətləndirirəm. Onu da ərz edim ki, bu fəsilə yaşadığım ən çətin anlarda belə, ümid sarıdan kəsibləməmişəm. Düşünmüşəm ki, bu sınaq da ötib keçəcək, hər şey yaxşılaşıqla bitəcək və ən gözəl günləri bundan sonra yaşayacağam.

Ümumiyyətlə, yay arzularımın qönçə bağladığı, çiçək açdığı fəsilidir. Qismətimə düşən ən xoş

günlərimi də yayda yaşamışam. Bir də, bəlkə ona görə ki, o günlərdə gündüzlər uzun olub. Onu da deyim ki, qızmar gün boyu əldən düşərək axşamlar açıq eynəyə uzanıb səmada öz ulduzumu axtara-axtara yuxuya getdiyim dəmlər ömrümün ən şirin anları kimi yaddaşıma yazılıb. O illərdə ot, taxıl biçiləndə, bostan dərildə biz də böyüklərimizə qoşulub onları yaxın köməkçisinə çevrilirdik. Bu, bizim gələcəkdə yaşamaq, həyat qurmaq və çörək qazanmaq üçün açdığımız ilk çıxış idi.

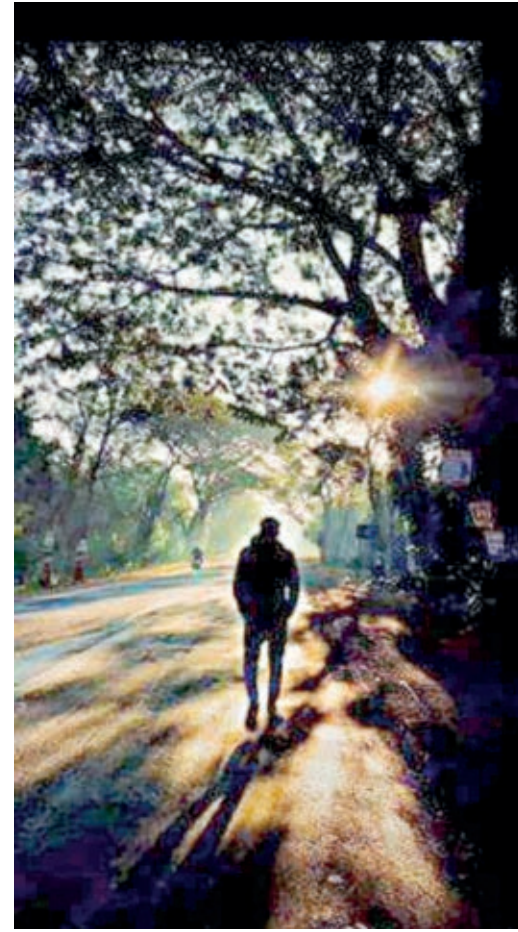
İllər sonra başa düşdüm ki, quş balasına uçmağı öyrədən kimi, atalarımız da bizi gələcək həyata öyrədirmiş. Onu da xatırlayıram ki, atam, böyük qardaşlarım o qaynar günlərdə qış üçün ruzi toplayanda bir gündə tələ bəlməmiş neçə dəst paltar dəyişirdilər. Mən onlara baxdıqca zəhmətlə, vicdanla yaşamağın, ailə saxlamağın bir mücadilə olduğu qənaətinə gəlirdim.

Ötən gün axşamcağı kəndin qarşısından keçən çınqıllı yolda dayanıb ətrafa baxırdım. Şor kanaldan o yana taxıl biçilmiş sahələr, bir qədər uzaqda bostançılıq çardaqları, asfalt yola yaxın cavan nar bağları görünürdü. Yadıma illər əvvəl yayın çirhacırında buradan ötürək tez-tez günortalar böyük qardaşıma bağlama ilə yemək aparmağım düşdü.

Mən əvvəlcə arxın üstü ilə üzü cənuba doğru gedirdim. Çox isti olduğu üçün ətrafda bütün canlılar sanki səslərini içlərinə alaraq haradasa gizlənib, Günəşin batmasını gözləyirdilər. Mən isə günvurmada qorunmaq üçün başımdakı günlük nü nazik papağı tez-tez özümə götürürdüm su ilə isladaraq yeriyirdim. Qamış və lğ basmış enli kanaldan o yana acı yovşanlıq, şirin biyanlıq başlayırdı. Dar çıxışla arabir kartonkalələr ora-bura qaçır, sonra günəşin yandırır və qaçmaq üçün qanqalın "cəsədləri" arasına girirdilər. Mən arabir ilğumda itib-batan çardağa doğru inamla gedirdim. Çünki bir azdan orada mənim gözləyə qardaşım indi çiyində apardığım bağlamadakı toyuq çığıtmasını və soyuq camış qatığını iştaha ilə yeyəcək və mənə mükafat olaraq "çox sağ ol" deyəcəkdi. Bu isə məni xeyli sevindirəcəkdi.

Yaşımın və başımın bu çağında isə, öncə qeyd etdiyim kimi, payızın sakit, həzin günlərini çox sevirəm. Çünki payız ahılların, illərin, ayların hesabını aparınların fəslidir. Buna görə də son illər yayın ilğimli, ürək təntidən çağlarında ürəyimdə payız istəyi baş qaldırırdı.

Onu da deyim ki, bu ilin yazı, yayı aqrar sahə üçün əlverişli keçmədi. Zəmilər yağış istəyəndə quraqlıq oldu. Sünbüllər dana dolanda isə aramsız leysan taxılının ümidini qaraltdı. Yəni qalana min bərkət. Zəmilər biçildi, don xırmanda sovurulub dəyirmanına aparmaq üçün hazır vəziyyətə gətirildi. Kəsəni boş qalanlar da az olmadı. Amma dünya bazarında taxılın ucuzlaşması kərimizə gəldi. Un bahalaşmaq əvəzinə, az da olsa, ucuzlaşdı. Təəssüf ki, yanancağın bahalaşması istehsalçıları

yeni yollar axtarmağa, istehlakçıları isə kəmərlərini bir az da sıxmağa məcbur etdi.

Əlverişsiz hava şəraiti, sellər, dəfələrlə dolu düşməsi bağbanları da çətin sınaq qarşısında qoydu. Nəticəsi bazarlarda meyvələrin qiymətində özünü göstərdi. Hazırda alma, armud, üzüm yığılmı dövrüdür. Tezliklə nar və heyva bağlarının da məhsulu toplanacaq. Bər dərilmiş ağaclar dincələcək, rahatlanacaq...

Yay aylarında respublikanın əksər bölgələrində bir neçə dəfə dolunub və bəlkə və son yüz ildə ilk dəfə olaraq fırtınalı leysanın düşməsi insanlarımız üçün çətin sınaq oldu. İdarə olunması çətin olan sel suları kənd təsərrüfatına, yaşayış məntəqələrinə ciddi ziyan vurdu. Selin yaratdığı fəsadlar əhalini günlərlə çarəsiz qoydu. Kəndimizin ən yaşlı sakini 86 yaşlı Eldar əmim indiyədək belə bir təbii fəlakətin şahidi olmadığını söyləyir.

Sentyabrın ilk yağışından sonra, təbiri-caizsə, hava təqvimə dəyişəcək, hər tərəfə həzinlik ələncək, dağların bəzi zirvəsində qar görünəcək, dərələrdə duman sürünəcək. Yaylaqdakı tərəkəmlər alaçaqlarını söküüb, sürüləri arana heyələyəcəklər. Aranda da Günəşdən qovrulmuş torpaqlarda payızlıq əkin üçün şum qaldırılacaq. El-oba bundan sonra soyuq payız, şaxtılı qış bərədə düşülməyə başlayacaq...

Nəhayət, beləcə sarışın payız əvvəlcə sakit-sakit, rəng-rəng, addım-addım dünyamıza gələcək. Yarpaq tökülmü sürətlənəcək. Kəçəri quşların qorib nəğmələri başlanacaq... Bunlar yaya, bir növ, vida nəğməsi olacaq. Soyuq leysanlar, sarsəri küləkləri başlayanda isə yayın canımıza hopmuş istiliyi yox olub gedəcək.

Səməd MƏLİKZADƏ

Planetlərin Günəş nizamı

Bu gün səhər saatlarında Yer in də mərkəzi olan Günəşin bir tərəfində "planetlərin paradi" müşahidə edilib. Veneradan başqa, daha 5 planet Günəşin bir tərəfinə düzülərək eyni anda görünüb. Səmanın şərq hissəsində Merkuri, Mars, Yupiter və Uran, cənub-qərb hissəsində isə Neptun və Saturn planetləri bir-birinin ardınca düzülüb.

Astrofizika alimləri planetlərin növbəti böyük paradının 2025-ci il fevralın 28-də baş tutacağını bildirirlər. Həmin gün axşam saatlarında Saturn, Merkuri, Neptun, Venera, Uran səmada düzüləcək və onların şərqində Yupiter və Mars planetləri yer tutacaq. 7 planetin hamısı Günəş istiqamətində eyni tərəfdə dayanacaq.

Məlumat üçün bildirək ki, "Planetlərin paradi" Günəş sisteminə iki formada olur:

– kiçik planetlərin paradi – bu hadisə Günəş sisteminəki kiçik planetlərin, yəni Merkuri, Venera, Yer və Marsın iştirakı ilə baş verir;

– böyük planetlərin paradi isə Uran, Saturn, Yupiter, Neptun iştirakı ilə gerçəkləşir.

Lakin bəzən bu planetlərin hamısı bir xətt boyunca düzülür ki, bu da "Planetlərin əsl paradi" adlanır.

Fidan SALMANOVA
XQ

Su – yaşam iksiri, saflıq qaynağı

Su həyatdır – deyənlər səhv etməyib. O havadan sonra yaşam üçün vacib olan ikinci həyatı vasitədir. Səhər tezdən acqarına su içmək isə orqanizmə daha çox fayda verir.

Dietoloqların fikrincə, su maddələr mübadiləsini 24 faiz sürətləndirir. Bu, arıqlamaq istəyənlər üçün faydalıdır, çünki sürətli metabolizm daha çox kalori yandırır.

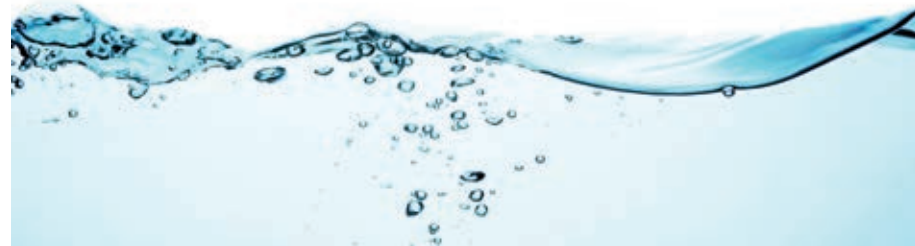
Su həzm sistemini dəstəkləyir, bağırsaqları stimullaşdırır və həzmi sürətləndirir.

masına və daha sağlam, parlaq görünüş qazanmasına kömək edir. Acqarına su içmək dərindən toksinlərin çıxmasını sürətləndirərək sızanaq və dəri problemlərini azaldır.

Səhər acqarına su içmək oksigenin hüceyrələrə daşınmasını, enerji səviyyəsini artırır və gün ərzində insan özünü daha gümrah hiss edir.

Acqarına su içmək toxluq hissi yara-daraq çox yemək istəyini azalda bilər. Bu, maddələr mübadiləsinin sürətlənməsinə və arıqlamağa kömək edir.

Zərifə HÜSEYNLİ
XQ

rir. Bu, qəbizlik kimi həzm probleminin qarşısını almağa kömək edir.

Gecələr bədənə toksinlər toplanır. Səhər acqarına su içmək bu toksinləri bədənə çıxarır və böyrəklərin daha yaxşı işləməsinə təmin edir.

Su limfa sistemini dəstəkləyərək immuniteti gücləndirir. Bu, xəstəliklərdən qorunmanı təmin edir.

Yeterincə su qəbulu dərinin nəmli qal-

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN

Şirvan şəhərindən İlqar Abbasov "Azərəkəndtikinti" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin sədri, Əməkdar mühəndis, Prezident təqaüdüçüsü və "Şöhrət" ordenli

LİTVİN İBİŞ OĞLU ABASOVUN

vəfatından kədərliyini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

BAŞ REDAKTOR

ƏFLATUN
AMAŞOV

TELEFONLAR:

Reklam və elanlar: 493-82-21

Qəbul şöbəsi: 493-24-75 Mühəssibathq: 498-85-29
Məsul katib: 493-61-02 E-mail: xalqqazeti@gmail.com
Texniki şöbə: 493-59-64 info@xalqqazeti.az

+994(51) 280-16-44

"Xalq qəzeti"nin kompüter mərkəzində yığılıb və səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunub.

ÜNVANIMIZ:

AZ-1000, Bakı şəhəri, Bülbül prospekti, 30.
Şahadətnamə 022273

İNDEKS

0282

Növbətçi redaktor

TİRAJ

3686

Mirbağır YAQUBZADƏ

SİFARIŞ

1868

QIYMƏTİ

60 qəpik

Çapa imzalanmışdır 00:00